

(3)

ארכט. Salomon und Sohn

שאלות ותשובות

הRESP"א

לרבנו הגדול מרנא ורבנא

רבי שלמה ב"ר אברהם בן אדרת

י"ל ע"פ דפוסים ראשונים וכתבי יד
עם ציוני מקורות, הערות ומקבילות

חלק ראשון

מכון אור המזורה
מכון ירושלים • תשנ"ז

סימן תכט

שאלת עוד על מה שכתבתי מודוטי יוס טוב פרק יוס טוב שמל נסיבות נסיבות גני עגל כל לדקה סולוי² לחפיו מנצח ניד גנלי סיה מוחר נסיבותו כל מלה נלומו, ולחמת צלון נרלה כן נערליך פרק קמה.³

תשובה הדרישה נערליך מטה מע דמומר מדרתי נידי לייזיף ופרע וכדוחמןין קמס' דמייה לאו לנעים מטוס לרני נידי גנלי נדקה סוה וממשק ומיימי לאו, וכשה נמי נור נס פצעים ומחלמי ול ייט לאו לנעים מימי ומפלנקה לאו.

סימן תל

ירונדה

7 שאלה מי סוחה מפוקס נחמת מן העניבות שטוחה חס → נחמן גהיקוריין חס נחו.

תשובה נחמן סוחה נטהר גהיקוריין לה קיימת נן פרק קמל דוחלון⁴ דמצומד לדבר חד לא כי מטומד לכל בתורה זולמי מטומד לעזודה וסה ונמאן שנות נפרה מיל דשי כמץומד לכל בתורה. וכל אן חס עותה נטהגון דמץומד הוכל ננות לטהגון נדוק סכין ווונטן לו נטהגלה והפיilo שעת קהה צידוק לו סלון נדוק סכין חהרי וסה סכינו יפה הוכלי לכתלה מטהיגתו.⁵ ונחמן סוחה גלווקה מן מקולין שטוחlein אס צער נדלה וטחותו נומר מן סכער נקמתי והפיilo מן קמס נלה למירטו נחמן בן מטוס דלה שטיק קתירה ואכילן הייסורה, והפיilo גמוקס דמייה טירמל דהילכה וכדומוכם ניטיל דחמןן בל עוגני ענלה לדקמי חלק שפטם מוחר מפשי שטחליין ולקיין מינס נלייס פרק קמל דוחלון⁶ דמדקמי מפשי שטחליין מטהיגו דודלי מחהיפין. וכל שכן נמה שטינו נידו נטהגון לומר נטהר נלה מטוט דכל שטינו טורם צו כדיקת סקינן נחמן. ומטומד לערבות הוכלי מטהיגתו ונלה צער צדיקת סקינן דמץומד לדבר חד חיינו מטומד לכל בתורה⁷ ונחמן קוח לכל הייסורה. ומה שטמורי⁸ גונגיין הפיilo לדבנן פטולין נעדות ולחהר⁹ אהרו וגונן לדווילם פסול הפיilo נלה נאכראה, סיינו לעדות דעלמה שטיליכע עדות כטלייס שטיס מדכמיע¹⁰ היל מצה ידע עס לטע נהיות עד חמם הנל גהיקוריין שטפיilo האה וענד וטפה סטראן נאן הפיilo מטומד לדבר חד כער לדבר חד מר נלה סוחה.

אפשר, אמנם בראש"ש ברכות פ"ו ס"ב כי ג"כ אפשר. תכט. להלן תורה. 1 צ"ל בערב שבת והוא בביצה כא, א ד"ה עגל. 2 לפניו ליתא אין וכבר העיר ע"ז המגיה בחיה ביצה שם, ועי' ד"ס שם אות. 3 ו. א. 4 שם עמוד ב. תל. להלן תרפב, ב"י י"ד קיט ושו"ע ס"ב בהגיה וס"ז. 1 ה. א. 2 שם ג. א. ב. 3 ה. ב. 4 חולון ד. ב. 5 סנהדרין בו, ב. 6 צ"ל לאחר. 7 שמות בג. א.

באמת נאין טוים ונכווים וכבר מפקו עליו גדויל סמלוי טהרי גההכ"ד ויל' המכ עליו צבגום¹¹ וזה נטענו הפיilo לדמי עקיינן דהיהם לאו הלי סנלה היל' חמר חלון ניקרגן חכל קדושת נכוו יס צו וטינו גנוו ונענד וטינו נמלל חלון נמווע ע"כ נeson האב זיל' ומורי לב מטה ב"ג זיל' כן כתב עליו נאלכות נכווות שטחן¹² וההילך זהה לרנש גדריהם נכווות מלהמי ולדיניה דהוה חי זוכרי ידי נסימה כדלהימת נפרק חיין גדרין¹³ ומילגמ דמייתו לאו הסוחה גדרה זוכרא הילפינ דמעלי יומת נגמ' ומילג מלי נר רחל דהוה לאו חיומת ומקיי הוזניין לגויס¹⁴ ומילג מסדה דצרי זוכרא ולה זין מיאיה כדלהימת נטהר נסומה טרפות¹⁵ ומאהת דהתרמת נכוו צמוהה נמרן נטהה צני קנסת¹⁶, ומכל כי סמיעין דסואה נמרן חתירה דזוכרי טה. ומעשה דן טויטם צהעלת נכווות לירוצס ולה קנוו ממווע וווקימנין¹⁷ כי עקיינן וקיימל נן כוינה חי סוחה נל' חלון נל' חמר נל' ניקרגן חכל קדושת נכוו יס צו זיל' ניחלן חלון נמווע. וההילך זהה לרנש זטב נסומף דכריי כן כמג ווילטערליך¹⁸ נטרוי סי מילג מטוס דלהצטן נמד מרטומת דכמג נפסקיה סכין מות נכוו נסמה טסורה הינס נסאג נמרן וליין מילין צורות מהויה נמרן צהמאל¹⁹ ווילג נפי' ק' הילגין וס' קאי' חיין מקגנון ממווע וויל' ניקרגן נלה חיין גולן. ווילן נטאנין מלי דמזרה נן וסכי סדרה נאו לרטומין ועדי נטה עוגדי נמיינט זוכרי נטהה נמרן נילג' נמיידת מינה ולמפוקי נה כלל. ע"כ נeson רכינו זיל'.

סימן תכח

שאלת נמה מצלין על כל הילגנות משיזיינו וכן נטוול משיגרע שטוחlein צויה פרי סען²⁰, מהי שנע מסקדיס הנטוקיס צהן מגנין עליון נקווטן נלה סהכל מטוס לדלה נטעי נטו מילעט דהכלי²¹.

תשובה שטר כל הילגנות וכן הנטור מגוּר ספירי שטוחlein חומן²² מחתמו קו הילגין, חכל סקדיס הנטוקיס נקווטן חיינו נטהה פרי נלה מילפומו חממוֹת דהילגין עקל פפרי וליין נטען מה שטקד מילעט דקלפת שטקדיס נלה מילעט דגרענישס וסוה נטו קורלה²³, וספַּן נטקדיס חמלייס דהילפסר²⁴ דבקען מגנין עליון צויה פרי סען ולה גאנן חס נלה ממקן נטה.

4 שם. 5 פרק חמישי (מט, א והלאה). 6 ביצה כו, א. 7 שם עמוד ב. 8 בכורות ג. ב. 9 חולין מד. ב. 10 בכורות לו, ב. 11 תמורה כא, א. ב. 12 ברמב"ן, ואיצדריכין, ובמנח"ק, ואיצדריכין. 13 דברים יד, כג. 14 ברמב"ן ובמנח"ק, הוא. 15 ברמב"ן, ויליכא. תכח. להלן תרפב, ב"י או"ח רד. 1 כ"כ רבבי בחיה ברכות לו, ב. ד"ה ואמר. 2 כ"כ בחיה שם עמוד א ד"ה ואע"ג. 3 להלן שם, אותו. 4 להלן שם, החיזונה. 5 ברכות לו, א. 6 ברכות שם לא הזכר

ועוד דה' געiker הצעיטה נס' נחת נס' דצכל מוקס צהムו
coln' חמי'ו דנער לחמד הו' צהון הלאה כחד מייעסו,
הכל צהムו coln' יט' להן נס' וכן ט' על פי צהון הלאה
ככלולו יט' מס' צהלאה כמוני. וכי דיקת מל'ה נפרק
קמיה לדסוכס'. גדי סוכס' דירח קגע בעין, וכלהן נמי נס' חמי'ו
coln' חמי'ו דנער לחמד ולפיך הלאה כלה' מלעוז א Kapoor כדחלמי
צחונן' ובמו' צפסק בר' מ' במע' ^{ל'}.

סימן תלא (ב)

אמרת עוד שזוקה נק' נזיר פרק ז' ל' מיין' ס' למלה זו מה שמהנו נמהנת הטענה הרכינה לדלהן דדריש רצוי ומוטע מרכין ממגע ורבה חפילו עליין ולולצין ולולצין דדריש כלוי ופלטי חיין עליין ולולצין צחיסוכ, ואילו צחיסוכ ססיה צמעהה' חמראין חיפסה דפרט וככל מרבדה חפילו עליין ומגע ורבה חיין מרבדה חילג' נולצין חילג' נס עליין.

תשובה גס זה נלה ל' בדור דנaries צמעהה' קמייחת נמי נס מלכו', לרבי חליעור דדריש רצוי ומוטע צחיסוכו עליין ממגע ורבה חילג' נולצין גולד, דהה חמראין' מהלי' ריבס בסכל ומחי' מיגען מיגען צביזח' וצביזח' נס זוקה חילג' עליין סיינו צביזח' דוס וס' חיין חילג', ודקחמר מהני' דילג' כוית' חליעור דחניא' רבוי חליעור חומר חפילו עליין ולולצין מצמען, נס' נמיירא דדריש חליעור חפילו עליין מיטרפן חילג' הא' קהימר חילג' נס כתוב רהמנה חילג'.

מכל שבר יעסה מגפן סיון בסכל טיס' צמתקע וחפילו עליין חילג' דהה' מיין' ובסכל ומיגען, וס' סיינו דקחמר חפילו עליין ולולצין מצמען ור' קהימר חפילו עליין ולולצין חקוקין חילג' מאיטרפן. חילג' צביזוכ' צמעהה' נמייר ופירוש' מה צין מיגען ווריינס נפרט וככל שכם' וכמן מרבדה חותם הכל' דעל' כרכין למלהן דדריש מגען ורבה חיון צמעהה' סכטוג' יס' דנבר צהינו' ככל' קהימר ומשי' ניס' מה צהינו' דומה' ליין ובסכל כל' ומחי' ניס' חיון כל' מוגער דהה' נר' צמעהה' חילג' צפרט' קות' מן הסמאנין דסיינו' יין ובסכל מה' כל' וגעהה מוקף על' נפרט וככל' כל' סיינ' מגפן סיון נקליקו' וחפילו עליין, וזה נלה ל' בדור'.

סימן תלב

עוד סוקה נך מה שלמינו בס נפרק סלסה מײין וולכט חלייער דדריס לטווי ומיעוטי פרט וככל מעה לייא, וויא רבינו מלניזער בריך בזוווי ומישועי כל הסוגה כלאי ופרטן נון

וAffected חסוד לנדרה דלן מסמן לאו לאינטיצי טהור מוך כשר קוח נכל, וכחוותה שלהמו נשים פLIK מקול דמיינען.⁸ נו חממוד לנינטיזי געל דמי מסמן להו. וכדגרקעןתו נפליק וט בורו⁹ בגאנדו דקגער מיהם צויס ווועך להזון ופניר רע האוניה גראיס דרכו יאושע נחכטוריינטו וטהר ליה רע פפה ואה רצעים נינטז וטהר ליה קאנטי מיטז קוח עידין, וטהר על גע דליך טיש דרכ פפה ואה מסממין לאו וקיימן נו קריך פפה דפקלניינו מכל מקום צמעין מינס דכל פיכו דלן מסמן לאו דליך טיקולו ונו מסממין¹⁰ חיין נפאלין. וומצדד הומנו נמלן דהמר¹¹ דחסוד לאצטומת וטהר על גע דמסומד לדנער טהר מזומד לכל האורה כולה, טהני אטס דסוח כחסוד על הוועו דכער דכיוון דעוונר מסוס ממון טהר סוח יאנע לטקר מהמת ממון ומזומד לדנער טהר מזומד לכל הוועו דכער. ווועס יט על הנמאן צטעה דרכנן דסיינו צבעת סייט מעמידין הוועו הדרוריימן ופקע וכדחלמיין גראיס פLIK קמל דמיינען¹² צענדט דהסוחה ריעיך דרכ נחמן תקניתל פיע ותקניתל נתקניתל נו עבדין. ווועס צטעה דהוועת מוקה מוקה נרלה דמאנפין הוועה על האותען ווועס צבעת חסוד כמניגדו חסוד על האצטועה. וווען צבניאס חסודין על האמן לדידיין הרצ' סטלט¹³ חולס צטעה למוחויך לה ומוחך טהרו יכו לאצטע מסלט ולדייני גולא¹⁴ פקע דמותע לפקע ממונה מדינוקו לו צטעה האורה צטעה למיין.

סימן תלא (א)

מונטסווין

אמירת שלמה ממה על ה"מ נמו"ל¹ שפקק כצמוחן דהMRI² כל היוסכ' גמעניעס נקרת חוטען, ווילמרת לדרי' הילעוז באפר שלמהן קן³ הויקינגן לה נטיעת נפליק קמיה לדנדלייס' וקייימל נז'⁴ דלית האנומיה כטיטה, ווילקמת חמא דהה צצמוחן ליטעה כלגע.

תשובה יומר ממה שולח ממה על דברי הילך גמו"ל מי
מה עלייך דצומיחת נסוחול טוענה וטוחול גלו
ידע לנין דהממי ניר חוטף הוא. ואפי' פימת שיטה כמו
שולחן סכור היה חיכוך שטוחול דהממר' דהמוכרם הו' ופקיק
ככى, וכל נלני דהממור נגמרה فهو נלנין גמוריין כן דלנו נפוק
כלן מהגנו נלני, דלן יחיד ורדים הלאה קרדייס' וכלה הלאה
קרדי מחכשו' ולנו מהכרי' ^ו וכן כל שולח נלני דהממור
געמוריין' היה חיכוך דוכמי דנטקי מינייאו.

10 ע"ע עליל שיד ובהע' 5 שם.
תללא (ב). 1 לד. ב. 2 חז"מ. 3 שם לה, ב. ועי' חוס' שם
 ד"ה איכה. 4 ר"ל עליין. 5 צ"ל אוכל. 6 במדבר ו, ד.
 7 שם פסוק ג. 8 וע"ע בח"ג שמה.
תלב. 1 נזיר לה, א, ע"ש.

8 ה, ב. 9 סנהדרין כו, ב. 10 בב"י נוספ, להו. 11 ראה בית מאיר שם. 12 ח, א, ב. 13 שבאותה מד, ב. 14 שם מז, א.
 תלא (א). להלן חרפת. 1 פ"ג מהל' דעתות ה"א. 2 הענויות יא, א.
 3 י, א. 4 ראה לעיל שיד הע"ו. 5 4 חז"ם וכן ליתא להלן שם.
 6 ברכות ט, א. 7 עירובין מו, ב. 8 פסחים כז, א. 9 ז, ב.

דפליג עלה דרכ' מהר וכקירות ליה
ענין עלה דרכ' מהר וכקירות ליה

ודודו י' לוי מיה סלמאכֶת קא"י נמ' מס' 100 מוס' דהכלמה כרמי מורי דההמ' הילן זדחי ו' ר' חייע, דהה פיסקמ' דיזומ' ו' עט' ו' נוכברוק 97 (ל'ע'ז) דוחולין ו' גאנטז'יס: פיט' או'

ואיאנו מאמין בדברי רובתוינו –

באר הגולַּה
עם ציונים מהשְׁדֵךְ
גָּרְטָנָּה נֶמְצָנָּה
[ס'ל סימן מל ומכלפ]:
גָּנָּי. תשובה רשביה [ס'ל]
סימן קפטן:

ל. כלומר, הום מיטיג גס כן נועד **ז** י. מי שהוא מפורהם נודה תלמידים וממלוד אמת, וכן טו [ט] חוץ (ט) מעבוד פולוס גמנסיה לרוטש"ר [ט"ז]. עין קטע שאביגיל הצעיר [עמדו ט ד"ז]. ונתמך רצימן ז' [עט]. משומד להכחים חפילו לדבר מהד יינו כבוד כוכבים, ועיין לסתון קיטין קי"מ עפיק' ז': יי' נאמנו: שאר איסוריהם.^K פiley נבל עמו מפלוי נמלור, וכן תלוכו עמו: זה ובש' אחדרים נאמן אפיילו על אותו דבר לומר מותר ווא. דוקין לעניין ליקוטם למתרין טרי, נבל עניין מתוננו מי סאות שוד לדרגה חמאת פוקל להעדי נלבר מהר פiley נבל מהרים, וכמו נתמך רצימן ז'ם קיטין ל"ד, לדעינו מןן כמיב' פאנדרין ט, ה ע"ט סמות ט. מל מכת רצע עד, לכל סייח דינקלם רצע הופר נסיעת. ווין סקומות, דרכם וכן לסתון קיטין (קע"ז) [קדכ'] ז' עפיק' ט' סמס ל"ב בגדלי המנגנון, וגומו"ת קיטין ל"ד קעיף' כ"ה ובוחא"ע טו' יין מ"ג כמו סל"ב דמי שמחוד על עניות פוקל לנודות מהה,

ערך לחם ממהרך ק'ש בפרהסיה בו. נפי עカルו טרלון: שם בדברי בו. סדריו לדין ענד ענודה ווה לפ' בסודו מין, יען קיון קפ"ד (ענין למ"ט על דין ז')

ב-יאר הגר"א

ארהיטב

שענין כ"ה ונלה"ע טופ סמין מ"ב כתוב קרי"ג דלי סמחד על עדריהם
בסמל נטעות ה'ה, סמס כתו נטעת דאר נועט בעדרים. בדילוי יה' יש
בדיחור פנויים דאספה דספחים ליה', מeo לו דלן פנויים ומונחים גונזים יתמקם.
ושען לתקון סמין קרי"ג נאה"ה. מeo לו ול זה נחזה, האן גומברה דספחים
צורך מושיע, מככתי נעל סמין כ' לאקען סמין קרי"ג דלי' נעלן גומברה
דרכ' בצל תלמידים, עכ"ג ס"כ ז"ס [ס"ק י"ט]:

(ט) מונבודה וורה. כמו שפ"ץ וס' ק"מ טין ודע דומו ר' נתקן ר'ין ר'ר
 י"ג מונברל כל' התמוץ: (ט) בשארה. הפליג בלב נגומו פליט' למוכר, וכן
 י"ג עמו, ס"ג ס' ק"מ. ותויה נגנון נסחורה מלהרין און, נגנון נענין
 מ' שאותה מ' פסח לדג' מה' פסול נאצ'ה לדג' מה' פסיל' צד' צד' צד'
 לר'יס. כמו שפ' נטנברל תח'ה' מ' פסין ג' ג'. אזן להקצת דרכ' ונכמתין
 (ט) שפ' ג' (ק'ק'ג') ק'ק'ג' פ' פ'

לעומתו דרב, יקסה סה קיימילן נֶן ברכין דמישון אין גמלטילן ומומה. מעד קאפה לא, דגש נליי מהרי כל געל מעומטו קוֹן פְּלָגִין לפְּלָגִין, ווי צהוֹס כוֹן עַל ווי זא מקראלה זא:
לעומתו דרב, יומבה גרב בעמיגאנז נֶמְפְּסָמוֹן בְּוֹן גְּנַגְּנָה:

וְזַצֵּד פִּיק יָחִין לְפִי מָה שֶׁכֹּתֶב הַבָּשִׂיר שֶׁשְׁמָם דָּרְדוּנוּ כִּי דָּחֲשֹׂוד בְּדָבָר אֶדְגָּן, וְעַל קְמוּנָתוֹ פָּסְדָּרִין ט' כ' [זְהָה לְטֻשָׁן] וְגַם עַל כְּרָלוּס' פִּיק אֶזְרָבָל, בְּרוּךְ הוּא בְּרָכוּתָה מְלָאָה לְבָנָיו וְגַם קְדוּשָׁתָה מְלָאָה לְבָנָיו.

ציוונים לדרמי'א

ב) כי [פמוד טו ד"ט כתך] כבשש תשובה רשב"א
[פ"ל] סימן (ס"ד) [חל
וורתהף] [טוטו מומט מיתן לא
פמוד לטפ']:
ג) דברי עצמן [^ז]:

ג) הגהות מדרדיי פרק
 קמא דיבמות [למ' ג']
 ורבינו ירוחם סוף נחטיב (ג')
 [ב] [למ' 7] ובכש הרמה:

ט חכמת

הה (שם פיק פ) גט בזיה
ונפלאות בה. אף קפס מדין,
ככמו סכמאנטי נס"ר פ"ק
י"ט:

דרכות והארות

ונ"ט) קרמ"ל כמג נס"ט
 [ס"ט] קמד] סכך ממעם
 מהרגב"ל לימי' והונחו
 לגנבו נס"ן [ס"ק יט].
 פ"ט:

וְאֵלֶּن אֲשֶׁר וְעַמְּנָה חִרְבָּלָן
יְתִי מֵי שָׂהָא חִשּׁוֹד בְּדִבְרֵי מִשְׁמָעָא לְאַיְשָׁי כֹּו. פְּרוּט,
כָּגֵן שְׁעוּגָעָעָל גַּלְמָה מִמְּנוֹד, דְּלָגָמְמָעָל הַלְּיָנִיכְסָסָהָה לְקָחָה, דְּלָגָמְמָעָל
מִמְּנוֹד הַלְּיָנִיכְסָסָהָה דְּלָגָמְמָעָל דְּמִיְשָׁעָה הַלְּיָנִיכְסָסָהָה, נְגַדְּלָה
מִיקְרָמָה. תַּלְמָזְמָזָה דְּנִירָה אַרְגָּזָה וְלִינְעָנָה גַּלְמָה
חוֹרְבָּה חִרְבָּלָן. וְאֵלֶּן חִרְבָּלָן.

הו: סנה (ט) יט [יט] יט [ט] מילוי חסוד זכר ליום
היום דכר לינו (טט) נלען. [טט] מילוי חסוד זכר ליום
היום דכר לינו (טט) נלען. ולי נלען זכר ליום

וחודש נובמבר 1947, נספחים ל---

לעומת מיקרי חסוד, ואולי ס"כ לדמוק דרכי קהילה, מה שיכלט מהמכדר דצכל למליטו נטהמו ובדרכם, הולך כמי שוכן בדרכם של מילדי הארץ.

ביביאור הגר"א

rstam aram af ul bebag' ha'rabim 'es af shear asurim, kmo shechutin besuf' af 'bagag' ha'zivim la'ale' at a, mkl koms naman ul shel chabro, ma shaini cn chshod. mkl mkom le'shar drorim hoa naman, zndor le'il. waf ul gbd zogol w'shar urbitra asfili morbenen nafsilim ulihin 'zotim' simon dl sifra v'yon, hivin b'drbar she'eruk udhot chshrim, b'bel avosrin drud achor naman w'afeflo sheh uverb namsim dhn kmo shechutin be'ivim 'k'ach' sifra ch, akh ha'asimim, dhdsh ordor achd al yorei' cr, zngzor l'ilul [sifra ch]. v'uiyin 'rash'v'a' [siman 5'c] v'stimin 5'c. v'kun 'zay' ul shechutin b'bagag' ha'uf' b'v' [v'orei' cr, dcl v'el] matnichin dd'mai w'eburrot ha'el li'zivim horah (uiyin 'zay' simon b' 'k'ik' v'g) zlukim 5'c, 'zay' umutritot she'bavutah w'khan barhomot w'olom, v'ha'shev' a' el tchav [siman 5'c] v'hazan] b'shi'ohu cr. kmo shechutin be'prak kma d'babca ztziya (sc 5'c) la'chamod lanischi cr, v'prak zo b'ord (sanhedrin 5'c) v'hazan kborai cr: [sc] v'riy' cr. k'zin shechutin b'shebutah, dhdsh yivo naman cmn shechutin b'sifra ch, zo naman, shmanon uliy b'shebutah, v'ha'shev' a' sh'v' cr, v'zivim naman ul shel chabro, zo shechutin v'cmo shechutin b'rishta b'babca amziya 'es [siman 5'c] v'nimad mgo cr' al chamod cr, shechutin rom' a' [siman 5'c] k'zon v'sh' [siman 5'c] [CA] v'pi shnoga cr. kmo shechutin be'prak kma yib'mot ('id' y'ab') d'morim lho cr, v'kun be'prak ul b'cheshr (chulin 5'c) chs liya l'ordua d'babca cr:

אך היטב

11
Sofas Moses, Tel Aviv

ספר שאלות ותשובות חתם סופר

למרנא ורבנה גודל מרנן שמו
רבי משה בחרב רבי שטואל סופר זילה"ה
אב"ד ור"מ בק"ק פרשבורג והטהור

חושן משפט

הורףם לראשונה בוויען
שנה תברך לפ"ק

וועה בפ"ד יצא לאור עילם ברוב יופי ודרר
בתגעה מחודשת, הערות ציונים מספרי רבותינו ראשונים יאחים,
ובתוספת מפתחות מדור הופפות והשלימות ועוד כמה מעילות טובות
כאשר עיני הקורא החזינה מישיב

ע"י המהארל
ע"ה דניאל ביטון ס"ט
בעיה"ק ירושלים תוכב"א
שנה תשע"א לפ"ק
כסייע מכון המאו"ר להצאת ספרים
שע"י ישיבת "אורות החשובה" ירושלים ה"

סימן קצר

[ענין חילול שבת]

למודד התוצאות ולשקל הפירות והמתנות ולמלא החביוו יין ולפניהם הרים האבניים מבית לביה ממוקם למקום, ואם היה עיר מוקפת חומה נודדות נעלות בליליה יהיו עומסים על החמורים אף יין וענבים ותאנינים וכל משא ייבאו ב'ית' והוא השוק מלא לכל מקח וממכדו יהיה החנות פתוחה החנוני מكيف והשולחנים על שולחנם והזהובים לפניהם, והוא הפעלים משכימים למלאכתן ממשכירים עצם כחול לדברים אלו וכיווצא בהן, וההזרtro הימים הטובים האלו ואפי' השבת עצמה, שבכל זה אין בהם משום מלאכה, אך אמרה תורה שבתון שייהי يوم שביתה ומנוחה ולא יום טורה מלאכה. וכן כורה לשון ורבים פרק כ"א מהלכות שבת ע"ש.

אישור שביתה במחמר

זה הוא מקרה מפורסם בנהמיה קפיטל יג [פרק טו].
[זעם] ש ח' רשב"א פ"ק דיבמותנו, א' דה
נזכר] בשם מורי רבינו יונה? דבלאו דמחמר לית ביה
עשה דשבת, אלא במלוכה דעתך ביה חיוב כיתה
ע'ש. אין זה סתירה לדברי רmb"ן, דרmb"ן מيري
ממלאת של תורה ואוון אין בהם אלא עשה.
אלא נאמרו אותן שהו במקדש ואין של תורה וחיבוט
עליהם סקילה, אוון ישנס גם כן בכלל עשה דשבת,
מהן כמעט רבינו יונה מהמר, אבל אם יש בו
טורה ומניעה מנוחה פשיטה בדברי רmb"ן. בימים
ההם ראיתי ביהודה וגוי והצירום ישבו בה מבאים
אג' וכל מכר ומכורדים לבני יהודה וירושלים וארכבה
את חוריו יהודא ואומרה להם מה הדבר הרע הזה

סימן קצה

א. זיל הרמב"כ שב בחל' א': נאמר בתורה השבית את מדברים שאין מלאכה חיה לשכבה מותן וכו'. י"כ בארעא דרבנן בערבה שי' את ריך דה'רמב"כ דה'רמב"ן. אלא שדא הכא מבר כד דג"ע. ב'ח' הרימב"א ר"ה לא, ב מביאר עין זה וויל' רבנן צרך אה למדע דכל מאיד ואמרין בכל דוכרטה שבות דרבנן, לאו למייר שאן לנו שביתת מן התורה כלל, דא"כ נמצאת שבת כולה מן התורה, שהרמגניט פתוחות ואיזיות תבאה וכו' ומפלמן העשין מטבח לריב דרכ' במלילה, מזידין ושקלין וכו'ון, איינו בין שאמורה תורה הנזאה בוגרנית וה תורה העמל הנדרלוּה, שא"ב אין זה ים נהוגה, אלא בר עיקון של דברים, כי בכלל מ"ע שביתת של תורה לשבות מלabayot שיש לשביתת מכל שביתת מלabayot י"ל שביתת מכל שביתת ריך כלל שלא עיינשה שבת בחול, אבל בכלל פרט י"כ עבד לה' וזהו באניך דלא תני שבת בחול הי' שבת י"ל שבתו ארבנן דה'רמב"ן, נמצא שיש לשכבה עיקר מן התורה, יולפק העמו כי חכמים דבריהם במקומיהם

ב. מתחילה רכבען ויד כאן מקומו להלן אדר סוף רכבען שבסוגרים והא ובמשך שדר לגולמבר באן.

ד. בן מיכה כבדי רכש בחריב'א שבუהריה הקדמית שהסכים לדרב' גם לרבע יונה.
ה. אם אשעון מלאכה. אבל מלאכה יש שם אשה והוא אם באיתו שיא בפניהם מורה.

יתח עד שימצא לו הינו הקל, ק"ז בשיטת החמור. פה דורי שקר הדבר עבניו ועבדיו לשומר מזוות כל זו הכה"ד פק"ק פ"ב י"א.

[כתב גלו]

ודע מה שהפכו הפ דליך איסור دائ במה שנדרפס בכ"י א"ח נ תורת אדם להתריר בהחה בתהתי, חדא, שאיננו בגין תולדות אדם וחוה בס' תולדות אדם וחוה

כללת יופי משוש ארי בק"ק טריעטה המעוות מבככי ברוכת ה' המכוב הה' עשור ונכסיו' וכבוד המה הגברי אשר מעוי דברו לשם לכול הקו ה' עמכם ירום קרנום וכ לנצח - ומ' בראש זה כרוב החשיבות מנהל ע ארץ נוכחות כבוד מוגן

אליכם אישים מופלאי חבה יתרה ז עבדה הזאת בחורש ז ישנו בוכירה ויישנו בעולבך כל חמירה. וכו'

מ' ח'ל רב"י שם: בתוב בסוף בל' שני, שחריו לא כור אין זה ברור בעין, עכ"ל צ' ח'ל רמות'ם שב: וכן נארו יא. הנכ"י עצמו בטל מרב התה"ס למחרצת' שרגד וסמק לתריר בשעת ר לאו דאייריא, והוא יפה פס אילך במוחיל בבודה היקר ר דרבנן ה' לא צויה, ובבוחן נא

וכן הוא בש"ע א"ח סי' תצ"ז חוץ ממה שמברואר שם.

[מומר לכל דין התורה]

הווצה לנו מכל הנ"ל שאסור לשום מי אשר בשם → ישראל יכונה, לפתוח חנותו או לophobic במרקולתו ומסחרתו או לטען ולפרק מעגלת שלו בשחתת י"ט. ואם לא שמע וא"א לכופו ע"י שרי המדינה, הרי הוא מופרש וכובד מעדת ישראל ואין לו דת כלל ופסול לעדרות ולשבועה ולכל דבר ושחיתתו אסורה. וכל מאכליו ומשקייו בחזקת איסור מקצתו או כלו או חולנותיו וכדומה?.

[שותף גוי]

ג' אם יש לו שותף גוי. אם כל ימי החול הישראלי והגוי עוסקים יחד בחנותו וניכר ונודע לכל כי הגוי שותף עמו, אז ביום השבת ישב הגוי בלבד ושום אחד מבני ביתו של ישראל לא יראה ולא ימצא בחנות, וכל ריותו שכר של שבת יהיה להגוי בלבד, ואין לישראל עמו.

[במקום שיש הערמה]

אך אם כל השבעו אין זכר להגוי עם היישוב ורק ביום השבת ישב הגוי שם. הרי הערמה ניכר שהגוי הוא הפועל (והשוכר) [והשכיר] שלו וזה אסור. ועיין דין אלו בש"ע א"ח סי' רמ"ה. ד' אם נמצא בקהלתו פ"ב מי שמקיל ראש בכיווץ בו. תמהתי על שאלה זו איך יעללה על הדעת בקהל עדת ישראל ימצאו מחייב שבת בפרהסיא, חלילה וחיללה לא תהיה זאת בישראל. ולא זו בלבד שמנاهיגי ישראל עומדים בpronoun תליית', אלא שופטים ומלכות היו סוקלים על אלו וכיוצא בהם. ובענין איסורי מלאכה אין חילוק בין שבת ל'יט אלא ב'יט עונשו קיל, אבל מה שאסור בזה אסור בזה והוא בזה כרanton במתני מגילה ז' ע"ב אין י"ט לשבת אלא אוכל נשך בלבד. וכל מה שאסור בז' הטורה ב'יט ראשון אסור בח'ל בז' ביום השני מדרבנן.

אשר אתם עושים ומחללים את יום השבת הלא-ca עשו אבותיכם ויבא אלוקינו עליינו את כל הרעה הזאת, ואתם מוסיפים חרון על ישראל לחיל את השבת וייה כאשר צללו שעריו ירושלים לפני השבת ואומרה ויסגרו הדלתות וגוו' וילינו הרוכלים ומוכרי כל ממכר מחוץ לירושלים פעם ושתים ואעידה גם ואומרה אליהם מדוע אתם לנים נגד החומה אם תשנו יד אשלח בכם מן העת ההוא לא באו בשבת והשערים אשר יהיו מטההריהם ובאים ושםרים העשורים לקדש את יום השבת גם זאת זכרה לי אלקינו וחוסה עלי כרוב חסידך ע"כ דברי נחמה. הרי קמן יושב בחנות ומוכר ולוקח הוא מחלל שבת בנה שכח בפירוש.

[מורם בשבת]

האמנם נמצא בדברי חכמי התלמוד מחק וממכר בשבת אסור מדרבנן, ועיין תי"ט משנה ז' פ"ג דברצה, והיינו באקראי ליקח דבר מהבריו דבר מאכל או שום דבר בארץ ואקראי, זה אינו בכלל דברי נחמה הנ"ל ואסרו אותו התלמידים. אבל הקובע מ"מ ופותח חנותו בשבת ושוכר ומשכיר הרי הוא מחלל שבת בפרהסיא.

ומכ"ש אם כתוב בפנסטו ומוחק בדרך הסוחרים בחנותם חייב בכל מיני כתוב ורושם ובכל לשון. וז' לרמב"ם פ"י' מאשבת הל' י"ד והכותב בכל כתוב ובכלל לשון חייבafi' משני סמנויות עכ"ל. וכן הוסכם במג"א סי' ש"מ סק"ט. וכן כשמחתך הסחורה כמדת חייב ממש מחתך. וז' לרמב"ם פ"י' מאשבת הל' ז' המחתך מן העור וכור', והוא שיתחכו למדת ארכו ומדת רוחבו וכו', וכן כל חתיכה שיתחתק חרש עץ מן העצים או חרש מתכוות מן המתכוות חייב ממש מחתך עכ"ל. ובזמן שהוא לנש שופטים ומלכות היו סוקלים על אלו וכיוצא בהם. ובענין איסורי מלאכה אין חילוק בין שבת ל'יט אלא ב'יט עונשו קיל, אבל מה שאסור בזה אסור בזה והוא בזה כרanton במתני מגילה ז' ע"ב אין י"ט לשבת אלא אוכל נשך בלבד. וכל מה שאסור בז' הטורה ב'יט ראשון אסור בח'ל בז' ביום השני מדרבנן.

ג' ראה לעיל סי' קפה חלק א'ו'ח סי' רח ד'ה והנה לא. ג' אף שאין בו אלא עשה גדרה. וראה לעיל בחלק י"ז סי' רנא שבשנת חטיב העשה, עשה שיש בו כרת. ונראה דכל זה בעשה, שיש בו גם ל'ה, אלא שבמקרה נדרחה הל' ע" עשה אחר, אמרין שהעשה של שבתת שיש בו לאו הוא עשה שיש בו כרת. וראה בהערות דידי המנוח גער"א פ"ה ז' ל' ח' הרוטב"א שם ורבנן.

ח' מכיר מדרבי רביינו שהעובד על עשה דשבתון דאוריה נעשה מומר לבת הדרוה בוליה בעישה מלאכה גמורה בשבת. והוא דבר מה חדש וראה בהערה הקורטמת.

Sofer, Moses, 1762-1829

(14)

ספר שאלות ותשובות חתם סופר

למרנא ורבנא גראל מרכן שמו
רבי משה כהרב רבי שמואל סופר זאלח"ה
אב"ר ור"ט בק"ק פרשנבורג והמחה

אבן העוז ח"א

הודפס לראשונה בפרנסבורג

בשנה וקשי הפסופר נמתנוו לפ"ק (תרי"ח)

ועתה בס"ד יצא לאור עולם ברוב ימי' והדור
ברגהה מחודשת, העורות וצינויים מספורי רבותינו ראשונים ואחרונים,
ומתוספת מפתחות ימדרו הוספות והשלמות עוד כמה מעלוות טוביה
באשר עיי הקורא תחונית מישרים

ע"י המשתרל
עה דניאל בוטון ס"ט

בעיה"ק ירושלים הוכב"א
שוה תשע"א לפ"ק
בסיע מכון המאו"ר להגדאת ספרות
שע"י ישיבת "אורות התשובה" ירושלים ה"

סימן כב

[נתיחה בין העכו"ם ונדרה להמור ויצא עליה רינון שהורתה אי מותרת לבעה]

הגויים או אינה מחללת אביה משא"כ מומרת שמתטמעה בין הגויים ומסתמא זונתה הרוי מחללת אביה, אלא שם"מ דבריו צ"ע מ"ש דלא הייל למילך גופא נכרי ראין לו שחר אם לא נפרש ע"ד שאחוז'ל (סנהדרין טג, ב) לא עבדו ישראל ע"ז אלא כדין להתייר לחם עריות בפרהסיא, וע"כ אי זהה שבקי' למילך גופא נוכראה לא המורה. ולפ"ז צ"ל בשלמא ע"ז שבש"ס אעפ"י שלא ע"ז אלא להתייר עריות, מ"מ אם היא השורה, כ"ע לא חסידא ולא מצאה מי שזינה עמה, משא"כ מומרת שמתטמעה בין הנכרים להתייר לה עריות, הרוי תמצא הרבה פרוצים ומחללת אביה בטיל, כי"מ מהמת חולול שבת לא נאסרה.

ומלחמת הרינוין, הנה הב"ח (אה"ע סי' ד) וח"מ וב"ש (שם סק"א) נתקשו בסתרית ש"ע סי' ד' סעי ט"ז, והוא מש"ס סוטה (כט, א) דומה ובת דומה, עם מ"ש בס"י ויז' סע"י ט"ז והוא ש"ס גיטין פ"ט ע"א למשמעות שם גיטין פ"ט יצא עלי' שם מזונה אין החוששין לה מ"ט פריצותא בעלמא חזו בה, כי אפי' היה קול מוחזק בב"ד ממש כמבואר סי' מ"ז סע"י א', כי"מ הכא תליןן דעתך קרובות ופריצות בעלמא דרך הנשים לומר זונת פולני ושוב איתא שם בעולה אין חוששין לה אעפ"י שימושות הלשון מבואר שנבעלה מכיש מ"מ אין חוששין, ופי' הטעם שלא היה רגלים לדבר ולא הוחזק ע"ז בב"ד. והנה לק"מ הסתריה, בס"י ויז' מيري שלא יצא עליה אלא קול מזונה, שם זה הוא לפריצות בעלמא, ואין חוששין לדבר ואתחזק בב"ד פולני שמע מפלוני וכו'.

ובנידון שלפנינו שאמרם הרטה וילדה א"א בתחום הפריצות בעלמא, אבל מ"מ אין לחוש לרינון וקול בעלמא אם לא יהיה קול כעין אופנים

7- תהיל שנה וברכותיה לראש צדיק ה"ה ידידי הרוב המאה"ג המופלג ומפורסם בש"ת מהו יודה נ"י אבל דק"ק סעמוץ ע"א.
נ"ה הגייני ע"ד נערה שנפתחתה לעREL אחר אמר שתינשא לו ונסעה עמו ביום ש"ק להכומר הגדל במקום אחר ונדרה להמרה ולאחר איזה ימים חורה בו ושבה אל בית אביו ולא הינה הכומר לשוב עד שנשבע העREL המפתח שלא בא עלי' ולא נגע בה כלל ושוב רגנו עלי' בני עיריה שהורתה לזוננים והולידה והיא ובני ביתה מכחישים וכעת כמו אחר ה' שנים נשתדרכה עם אלמןahan אי מותרת להנשא או לא, ופרק כתב ג' חשות אי שחיללה שבת בפרהסיא אפי' באיסור דרבנן הרי היא מומרת וחשודה לכל התורה. ב' שהרי נפיק עלי' קול רינון שהורתה לזוננים וילדיה. ג' שהרי נתיחה כמה ימים עם הנכרים ותייסר לבנה.

הנה אמת מודר לחיל שבתות הוא מומר לכל התורה כולה, אבל אינה חשודה לכל התורה כולה, ואין המומר הזה בכלל בן ברית ולא בר שחייבת אבל מ"מ אינו חשוד לשאר עבירות אפי' קיל ממנה, עפ"י דעת הרבי"ב י"ד סי' ב' דוקא בענין אי' כגן אם נחשד לאכול דבר חמוץ, נחשד לאכול דבר קל ממנה, אבל נחשד לעשוות מלאכה בשבת אינו נחשד לאכול איסור קל. ואחאב שהי' מומר לע"ז (אי' לאו) [אף] דאיינו בר זביחה ושוחתו פסולת. אבל חשור לא היה לאכול נבלותא.

ומ"ש תה"ד (סי' רמא) דבחומרה חשודה לכל התורה ומיתתי לי' ח"מ סי' ז' ס"ק כ', היינו מומרים שבזמנינו שמתטמע בין הגויים ופורק על כל התורה כולה והרי הוא כוגוי ממש המכ"ש מחלל שבת דעובר ע"ז ונשר בין ישראלים ומה"ש מחלל שבת נהי דרוה מומר לכל התורה אבל חשור לא הוות, ועיי' מג"א סי' קכ"ח ס"ק ס"ב ע"ש, ע"כ צריכים לחלק בכך"ס מيري בע"ז ולא נתמעה בין

סעיף בב

8. ראה כי"ז בש"ע שם סע' ג' ישמא ביניו לזה. ייב"ש שם לא בפאה, ומגא דין זה בש"ת הרשב"א ח"א סי' ס"ד ביש"ת הרשב"א המיחסות למלכ"ז סי' קע. [אנג בהה"ס בכב"ק בתרב' ח"ב ב"כ בטהנו לא לספר בתי יסף].

7- א*. ב"כ רבט להלן ח"ז ב' בגשהן רחלה שבת בפרהסיא, נ"ד הדוי מופר לכל התורה א"י השוע לבל התורה ע"ש. רבב מן האחרוניות תמותה על רבנו משה"ע ייר"ד סי' קש סע' ג' ר' ש"ה בית יצחק אה"ע ה"א סי' ב' דברי מלכיאל ח"ב סי' ב' באריבת בגדה (לטמרו"י ליטר) סי' קללה. [יגי' ש"ה עין יצחק אה"ר סי' ג' יש"ה נמע שירק י"ד סי' מ"ה].

או"כ מאן דלא ק
שי"ה מי שקייף
יחפכו לישא אותה נ
שלא שאל והוא יג

ובתא"ד סי' ד"א
משום דד
וסיטים א"כ בת"ח ג
ילודות עגונות שלא
שייך באלמנה זו וב
בריב"ש (ס"ר ומ) :
להקל. וצל"ע הא א
ואפ"ה אמרה לה ד
שחלתה מיתה אבי
מדינה, בשלמא מא

שלום וכ"ט לתלמידיו
מה' איצק נ"י אב"ז
ג"ה קלתוי. ונפש
לבעה הראי
בזקתו כדוך כל הא
ומכאובים מeo ומה
ו מה וعصיו מה
ליישנה ואומר ש
הרמב"ם מ"ש לאינו
קפ"נ כתוב בשלושו
דאיתזוקה בקטלני
וכופין להוציא דחף
אלא שמעלו כתוב
לבעל. ועוד שהיא
ואינה צריכה לפרנס
ה. ע"ע מש"כ רבינו לה
ה. ע"ש שבבב בן משה'

א. עין בס"מ ה"ל איסון
ב. עין ללחן ח"ז סי' ע
ג. עי' ש"ה כת"ס אה"ז
שםה על הניבו
סי' א בתשובה ת"ז שם
מג. ב. שביעשרה ל"ש מ

ויזורף עוד קצת שבועה העREL אע"פ שפיהם דבר
שוא מ"מ הכא שחולוי באמונות וורתם שלא יוציא
ורעו שבמייע ישראליות לרת ישראל וככח"ג בתשרי
רשב"א שהאמין שבמייע ענייהם שאינם אוכליםبشر
לא יחליקו פנוי הגבינות בשומן חזיר ולא יערכו
בשמנן זית והג"נ דכוותה.

אך לאחרון הביבר שנותיה נכה מימים עטם, ←
שבתשורי מהרי"ק (שרש ק"ס) אוסרה עכ"פ
לכתחלה לכחן. עב"ש סי' ז ס"ק ל"ב, ואם לא
נתיחודה אלא בשמרות הכותרים יש להקל קצת
כמ"ש מהרי"ק שרש ק"ס בתחלה דבריו, אבל זולת
זה קשה עלי להתרור להודיע, הגם שאחרונים מזוננים
קצת בדבר ויעי' בס' בית מאיר, מ"מ לא בעינה
לקבל עלי אחירות הלו.

ואחתותם בברכה א"ג חותם בברכת השניהם.
פ"ב נגהי ליום ה' כ"ג אלול תקצ"ח לפ"ק.
משה"ק סופר מפפ"מ.

שבסי' מ"ז. ובתשובה אחרת² החמורתי להטיל חרם
על האב והאם אם יודעים שבתם הרותה לנוגנים,
ומכשילים כהן ובנו עד סוף כל הדורות, והוא הרוי
הוא אלמן שכקי בפתח פתחה ע"י לידה שאפשר قول
עלמא בקיים ומזהירים אותו בחומר שאם ימצא
פתח פתוח, והוא שעכ"פ פרוצה היא אין להאמינה,
אבל האבות יש להאמין ע"י חרם שיקבלו להתרור לו
בעילה ראשונה, ושוב יחווש לנפשו. וראיתי ממ"ש
תוס' חגיגה י"ד ע"ב ד"ה בתולה וכו' שהעלו הוואיל
והיא עברדה איסורה נאמנת טפי מעוברת שאינה
מעידה על עצמה כ"א על עובדה. ולכואורה קשה מה
יענו Tos' על מדברת שמעידה על עצמה וצ"ל
מדברת שאני פרוצה שנסתירה, ע"כ אינה
נאמנת משא"כ בתולה שיעירה או מעוברת דמתני
אפשר דangenoso ואינם פרוצות ע"כ אי עברדה איסורה
[נאמנת].

והא דין בלאה"ג אינו מוכרה שהורתה לפסול לה
אפשר לישראל שהרי היהת בשכונת ישראל

סימן כג

[בענין קטלנית]

בבואר הרמב"ם שאינו אלא לכאן דקפיד קפדיין
בהדי', וכן של שהוצאה כן מהניל מדראמר' לא תנsha
משמע לכתהילה ולא נישאת אפי' רק נתארסה לא
תצא, וק' אמא ה"א חמירא סכנתא מאיסורה עכ"ב
זה תלי' במאן דקפיד, וע"כ הבא לשאול וא"כ הרי
קבן דקפיד אבדרי לא תנsha ואותן באמת אם נשאה
תצא כיוון דקפיד חמירא סכנתא אבל אם נשאה בלא
שאלת חכמים הרי לא קפיד וליכא סכנתא א"ש לשון
לא תנsha ע"ג אפי' בדיעבד מוציאי' היינו אחר
שהוovo לא תנsha והרי קפיד.

ויש להביא ראייה מדברתו דרבא פ' אעפ"י (ס"ה, א)
דאמרה לחויכא אלמנת אבוי קטלנית תלה בעיטה
למייקטלה ד', ואי כופין אותו להוציא איך תקוטול
הדר' הלא גם אחר האירוסים לא יניחו לישא?

שלום וכ"ט לתלמידי הרב המאה"ג הותיק
המפורסם כשות' מורה פנחס ליב נ"י אב"ד דק"ק
נייזאטץ י"א.

הנגיד הר"ד שמעון פ"ו רה"ק בקהלתו שאל ממי
אורות פרומעכ"ח נ"י שרצון הנגיד שמעלו
ישא אלמנת הרב הגאון פלוני וצ"ל שכבר נישאה
מקודם לגאון אחר אי איכא חשש קטלנית.

הנה אם הר"ן בתשרי סי' כ"ח כתוב על כירזא בוה
מיראי הוראה אני, אני עני أنها אני בא, ומ"מ
אציע כל הניל בענין זה.

הרמב"ם (הלו' אס"ב פ"ב הל"א) ס"ל אם נשאה לא
חزا לאפוקין מהרא"ש (כתבות פ"ד סי' ג)
שכ' כופין להוציא דחמירא סכנתא מאיסורה ורmb"ם
דיק מלשננו לא תנsha משמע לכתהילה א' ובתשובה²

ב. לעיל סי' ה ד"ה נ"ט.
ג. יראה לעיל סי' ט.

סימן כה

א. כ"ב בש"ה בנימין זאב סי' ב' זיל'ו, יש לדיק ממה שלא חובי ה תלמיד שב אם נשאה רצא אלא לא תנsha אמר ה תלמוד דמיישע
לכתהילה לא תנsha ע"ש.

ב. ש"ר פאר הדור סי' קמי הביא בכ"מ שם בישולמי בש"ה מהר"ב אלשקר סי' עט.
ג. בין הביא מקור זה לריב"ב בבייר הנר"א סי' בอาท"ב

(17)

Solfr. MosfB. 1762-1839

שאלות ותשובות חתם סופר

למרנא ורבנא גדייל מרכן שמי
רבי משה בחרב רבי שמואל סופר צלחה

חלק שני

*

חלק שבע

*

שירי תשובה

*

המפתח הכללי

יצא לאור בפ"ד ע"י המשתרע

עה דניאל ביטון ס"ט

בעיה"ק ירושלים תובב"א

שנה תשע"א לפ"ק

בסעיף מכון המאו"ר להוצאה ספרים

שע"י ישיבת "אורות התשובה" ירושלים ה"

והי זה שלום לך ולת
בקר ליום ה'.

העתק מהודיש

ולענין מומר ביאר ר' מחלל שבת ויד

הטדור (אח"ע סי' קכ) ר' מחלל שבת בפרוסטיא בעירובין ס"ט ע"ב הא כי"ז. והנה בספריה מג לפ' ע"ז סוף פ' שלח. מוקש פרוסטיא הו. לרבים אפי' איןו עשו סי' ב' וע"ש בפרי מג בשבת שנייה מיד בהיו במקומו סמוך פ' ע' ומופנה, וכ"ע דרשי ליז כמ"ש חוס' ב"ב קי"ט כאן מקומו א"ב לר' מחלל שבת מוכ

וננה בחולין ה' סוףרכoper במעשי רלא הו מה שמחלל שבת בגלו פני מ"ט ע"א ע"ש. יהה רמחלל הד"כ הוה כמו בראשית ב', ולומר יה"ג על הקל שהוא שבת, ז' ע"ב ד"ה הזיד וכ"ד

[בעניין חדש]

לשך התורה והחכמה היה הרב הגאון הג משפט והמושלים בمعنى ני' אבדק"ק פרעשבורג

ב. כ"ה ברש"י במדבר ט', ט. ועמד על קר נם הרש"ע ג' וכן העדר רבינו בהסכמה הלה, מכאן ואילך לא ז'

מציאות רחוק אם לא בעיר אשר דינה כחצר, אבל בחצר ממש של יחיד לא יניח רב' לבקווע בו שמא יחויקו בו רב', אלא מנקייט פיזור ולזיל מהכא ומשו"ה לא גוזר בו. אבל אי בקע בו רב' באמת מזה לא אירתי ויעו"י בתשוי' מהרי"ט הנ"ל ויבין כן. מ"ש מתשר' ב"ח החדרשי לא ידעתי מה הוא.

[חיצזה בשער]

ואורה האשעה שרוצים לדבק שעורתיה בשעה לצורך רפואי פשיטה שחוץ'ן וע"כ לא שקל' וטר' בחשו' פ"מ (ח"ב סי' קע) וסדרי טרה קצ'ח (סק"ט) אלא ע"י סמים ותחבושת שהם עצם אינם חוצצים אלא שדבוק השערות חוץ'ן ואהא שקל' וטר' אי שייך לוctor דהכי רביתא, ומ"מ הסכימו לאיסור. אבל ע"י שעווה שהשעווה בעצמו חוץ'ן, ולא שייך לומר היינו לרביתא שחוץ'ן וחלילה להקל כלילאי.

ואין כאן מקום לקבל אריך והוא' שנותיו יאריך. המכיד א"ג. פרעשבורג יומ' ג' ד' אלול תקצ"ז לפ"ק. משה"ק סופר מפפ"ד.

דברו ובוינו מאיפורשי מאיסורא ואפ"ה אם אין האיסור ברור כאיסור אחוטו לא יאמרנו, אך אם ברור אפי' רק כאחוטו מאבוי שאין האיסור ברור בעדרים אלא בחזקה דלא נימא לאו אבוי או לאו אביה הוא והאיסור מכח ב' חזקות, מ"מ אפילו כה"ג חייב לאמרו ולאיפורשי מאיסור. אבל אם איןו ברור כל כך לא יאמרנו. ע"כ השתקה יפה למעדער'י ומהחררים ריבים ונגעים.

[הגהה בר"ף עירובין ה, א]

מ"ש מעלהו דר"ף מיתי הא דר"א ורב אס"י, לא הריגש שהוא טעת הדפוס בהר"ף וצריך להזכיר בין שני חצאי לבנה מבואר ברכינו יהונתן שם ובשלטי גבורים שם ובכל הפסוקים שכ' שהר"ף השמיתו. ובש"ע הדפסיו ר"ף ורא"ש וטור ומחקתי תיבת ר"ף וכי שם על הגלון כנ"ל.

[בקיעת רבים בחצר]

מ"ש אין דרך בקיעת רבים בחצר אין כוונתו דלא שיק כל הרוי בש"ס ופוסקים איתHi, אך הוא

תשובה עג (פג)

[בעניין מומר]

74

וחל שנה טובה ומבורך לתלמידי הותיק החרוץ המופלג מו"ה שמעון נ"ג. ג"ה הגעuni וראיתי תקופה עלייך משנתיך כאשר תראה תראה בהעתק חי' ספ"ב דגיטין ושם תורה ג"כ כי אין המומר לע"ז ושבת השוד לכל תורה רק הוא מומר לכל התורה שאינו בן ברית, אבל איןנו נאמן להעתק כי איןנו בר עדות. והפוסקים מידי מומר' שבודנוו שמתתמע' בין הגוים והם

וראי עוברים על כל התורה. אבל מי שהוא בין ישראל ונוהג מכנה הגיהם ר' מומר לע"ז או לחולל שבת, נהיה שהוא מומר יה"ג איננו חדש לכל התורה.

ולענין בנותיהם נמי יש לחלק, מומר שנטמע בין הנכדים הרי הוא לנכדי ממש, אבל אם הוא ישראל וע"ז אפשר בנוי לא ילכו אחריו, ע"י נדה לאג ע"ב בנות צדוקים. וכבר הארכתי בזה בפתחה לה, יי"ג שנדפס בשמי בסוף ס' רמב"ן על קודשין, אלא שהמדפסים השמיטו קצת מה שנוגע לאפקורי זמינו ע"ש.

ט. בערךון ה': מב' שפץן צדקו כל' ראש, אותו משמה הרב אמר' ז' אמר' אם יש שם פ' ר' מתר בפיויה עד עשר ואם לא פרות בשלשה מתר שלשה ימי מתר.

כ"ה לפניו בח"י חת"ס א"ה שם. וקדמו הב' בתהוויה לר"ף שבאות א' חיל' מן אוקטבון עד בני רה' כל והג"ה היא נ"ב נראת מבואר מרבבי הרוא"ש ורבינו יהונתן ור' דוחם והרב המגד בע"ז מותל שבת שאין זה מרב' הר"ף ע"ש וכן באלאפסי ישן אינו. עי' ק' עירובין שם סק"ט. ובאמת ברי"ף ד"ק וט"ש ליהיא [אולם הב' לא תחכין לדבirs והכ' שモות' מותנהו באאות ב' שם שבתabalpes ישן ליהיא ומגנא בר"ק תג'].

יא. מהרhash' בדעת' ה' נהה סי' קע' סע' ה' הביא תשובה זו להלכה.

תשובה עג (פג)

א. עי' ח' חת"ס הל' ז' סך לינון תשומ'ו. ור' לעיל אה"ע ח"א סי' ב' יဟרעה שם.

E. F. P., Mo. 1762-1839

בז'ה"ר

חַתְמָם סֻוּפֶר תְשׁוּבָות

על ארבעה חלקי שולחן עירוד שבעה חלקים

מאת רשבבה"ג מרץ

רביינו משה סופר זצוק"ל

בריקון ומסודר במחודשת, בתקונים מראי מקומות הערות והארות

על ידי
מכון להוצאת ספרים ומחקר כתבי-יד
על שם החתום סופר ז"ל
בעיה"ק ירושלים טובב"א

בכיסוי וו"ז מיריו סנלה יהל' עליין היל' קול מונה, בס זה סול' נפרשות בפערם, יהאן חיטין גל' להעתק הי' וו' נפיעיה, יונס' ד' מיריו דיינון סביתה מונה, ליל' כויה עליין בס זינה, היל' סבריה מונה, בגין דבר מפער רוכן וויל' ווי', כי כל' גוני צין פנויש צין להט אלט' שופען, וסיעו כשים גאנטס נדרר וויהזק נצ'ד פלויש סמע מאל' גוינדי יכ' ר' (ב):

בנידון סעפניו שלמורים סרכה וולדך, ה"ה נחיתת גפרויין
כענמלה, ה'ג מ"מ ה'ן לחות נריןין וקון צפנמל ה'ס ה'ל
סכים קול כען חופניש צנס"י מ"ז. וצחסודת ה'רמלה סהמראתי
האטטיל הרס עיל סה'ג וכאלס ה'ס יוזדים צנחת סרכה מ'ויס
מכבזילס כבן זנייע עד סוף כנ' סדיות, וסוח' סרי' סוח' ה'לען
פְּתַחַת פָּתַח ע"י לזר שְׁפִירָה כוֹנוּ פָּנָמָה צְקוּהִים, ומ'ויס
חו'וט נחומי' סאלס ימגה פ"פ, וסוח' צעכ"פ פרוֹסֶס ס'ה' ה'ן
ה'לען, ה'ג' ה'ל'זות יט' ה'לען ע"י הרס שיקנע'ו נטה'יה נ'
ה'לען, וטוג' יומס נטפָן. וויה'יטי מ"ב ח'יס' חנינס י"ד
ע"ז' ד"ב' ח'יל'ה ולי' ס'כט'ו' ס'ה'ל' ו'ה'ל' פ'צ'ה' ח'ס'ריה נ'ה'מ'ת
עשי' משער'ה ס'ה'יג'ה מע'יס על ט'ל'ס כ"ה' על' ע'יר'ה, י'וכ'לו'ה
א'ק'ס'ס מה' י'ע'ש' ח'יס' על מ'זר'ה' ס'מ'יס'ס' מ'ל' ע'ל'מ'ה. ו'א'ל' מ'זר'ה'
ט'ה'ו' ס'כ'ו' פ'ז'ו'ה' ס'נ'ס'ת'ה' ע"ב' ה'ל'ה' נ'ל'מ'ת, מ'ס'ה'ב' צ'ז'ל'ס'
מע'ז'ר'ה' ה'ו' מ'ע'ז'ר'ה' דמ'מ'י' ס'פ'ר' ד'ג'ס'ו' ו'ה'ג' פ'ר'ו'ת' ע"ב' ח'ו'
ע'ז'ה' ל'יס'ו'ה' [ג'ל'מ'ג']:

הה א דין גנולס"ג היו מוכלה סכמתה נפסון נא, הפסר ליטולן,
סכרי סימת נסכמה יטולן, וילוקף מיד קלה פגועה כעלן,
חטף פפיקס זכר צול, מ"מ כלו שתולי גלמיות ודסת צלה
וילול זרעו צבמשי יטולית נזת יטולן, וכוכ"ג צחפי רצפ"ה [ח']
[ס"י ס"ז] סכתמן צבמי עינויקס פלניות חוכניות צבר לנו ימליקו:
פער בוגניות צבען חזיר ומל יערכו צבען זית, י"כ"ג [רכובית]:

אך כלறין פכג'ן גאנזימדה כמ' יומי' עמאס, גאנז'ר' מאכ'רי'ק' חוסטס ער'פ' נטחעלס ניכן, ער'ס טי' ז' ס'ק' נ'ג'. וויס לא' גאנזימודה היל' גאנזימורה בכומוריס יט' נאכל קות', כמ' ז' מאכ'רי'ק' דרכ' גאנז'ס גאנז'ת דער'ין. היל' זויה זא קפס עלי' נאחו'ו נאדיין, פגס טהלהויניס מוזדיטיס קלט גדר', וויעין צספֶר צית מלוי [פס טי'ה], מ' מ' נל' געניעו נקדגע טני' להאריות כה':

לטפטוס גראכט ה"ג פוטס גראכט כפניש:

משה"ק סופר מפפד"מ

שאמ' הוא עצמו ואכל דבר מה מותר לנו לאכול מוהה, וכן בנידון דין אינה חשודה לננות. וחייביק זה כתוב מrown עצמו בשווית ח'ז' סי פ' ג' ד' ג' ה', נכתבה בכל כתיבת תשובה דין), ע'ש. מאוניס למשפט (להג' מילמן כוורוצקין, ירושלים - תשכ"ח) סי י'ז, מהנה חיים שם ושם סי' ג', ונגע ערבב הצעיר, מס' ג' ב' ג' ב' ג' ב' ג' ב'

שורק חיוזד סי' מ"ז ד"ה יקרתו.

^ג חולין ד' ע"ב ורשי' ד"ה אהאב וסיעתו. וראה עוד לעיל סי' כ"א

(ג) עיון מכתב חתום שם צ'רנוביץ

ה) ע"ע לעיל ס"י ח' ד"ה במסכת.

ו) ס"י ח' הנו"ל ד"ה מ"מ.

ז) וככ' לעיל סי' ט' ד"ה אך, ועוד מקומות ראה העלה שם.

לכל פהוות. ז' סכרי נפיק מילא קול רוינן שכחה פניויס ווילא.
ג' סכרי נמייהה כמו ימיס עסケ גאניס וויליסר ניכאן:

הנה אם מומר להן שפטות סoga מומר נכל כתובות כונה, וכך
ליאס הבודך לכל בתקופת כולה, וזה סומו רפה בכנגד צנ
זרות וולם נר שחיטה. נכל מ"ה חייו נשמד בידייה עזירות הפי'
קהל ממוני, פ"י דעת רב"ז פ"ד סי' ז' דוקה צמינו חד נון
הס נשמד לנוכח דבר חמוץ ונשמד לנוכח דבר כל ממוני, נכל נשמד
ונעשות מלהיכך בצתת חייו נשמד לנוכח חיוסו קל". ואלה קב"א סוכה
מושמר נ"ז ה"ט נלו דליהו דבר זיהוח ומחיעתו פסולה נכל חסוד
ולג סוכה נמקיל גנטה:

וּמָמָשׁ חכ"ד [פ"ח ס"י רמ"ל] דצמ"ר מושך כל כתור
ומיתו לי ח"מ ס"י ז' ס"ק כ', כיינו מומרים בזמנינו
שמחתמען אין בגois וՓוק שעל כל כתורה גולם ושרי סוף נמי^ב
ממש, חיל ניכר כלחה דיעיד ע"ז ונשלר אין יטבנש ומכל"ב
מהלך שעת נשי דבוק מומו לכל כתורה הנל מושך נה סוכח. ועיין
מג"ה ס"י קכ"ה ס"ק ס"ג ע"ט, מ"כ לרוכיס נחנק ذך דס"ס
מיורי בעמ"ז וכן נטמען אין בגois ה' ליגת מהלכת הרים, מטה"כ
מושمرة שמחתמען אין בגois ומסתמל ווינס כי מחלמת הרים.
הילך סמ"מ דרכיו ע"ז מ"ס דנה ס"ל נמיון גופה נוכלה, והן
לו טהור. هل נג' נפרט ע"ז שלוח"ל [נסכדרן ס"ג ע"ב] לה ענדז
יטברח ע"ז הילך כדי נקבע לאס עירית פרוסטי, וע"כ הילך
סוכ סבקי למיון גופה נוכלה נה סמירכה. ולפ"ז ע"ז צבלה
עע"ז צב"ס טעפ"י צלח עט"ז הילך נקבע ערויות מ"מ לה סוכ
חסדר כ"ע נג' חסידות וילג מלחה מי צוינה עמה, מטה"כ מומלה
שמחתמען אין בכירios להקי נג' ערויות כי תמליח כירב פירוש
ומהילכת הרים כל"ג. מ"מ מהמת הילך שעת נה אלהסר:

ומלחמת כריעין, בנס כת"ה [ס"י ד'] וט"מ [ס"י ו' סק"ז] וכ"ט
[ס"י ד' סקל"ה] מתקשו כסתיות ס"ע סי' ד' סעי' ג'.
וישכו מש"ס סוטס [כ"ז ע"ה] דומה ונת דומה, עס מ"ס כס"י
טעוי' נ"ז, וסוטה ס"ס גניון פ"ט ע"ה. למשערן סס גניון פ"ט
יעיל' עליה סס מזגה לה מוסכם לא מ"ט פריגותה צעלמה חוו נא,
פ"י ה"פ' סיס קוג' מוחוק נג"ד ממס מאנולר סי' מ"ז ט"ה /
מ"מ בכלה תלען ע"ז קרויות ופריגות צעלמה זיך נכסים נומר
זינמה פלונית, וטוג' ה"פ' סס גניונה לה מוסכם לא, הטעפ"י
שממסמע נסן מזגולר שנגענה ממס מ"מ לה מוסכם, ופ"י בענש
סכלן כ"י גניוס נציג וטל' בוחרק עי"ז נג"ד. וכנה נק' מ כסתיות

א) הلقה זו באה הצעיר יוזד סופי קי"ט בשם תשובות המיזוחה לדמ"ג, ונזכרה גם בשוע"ס ב' סי' ז', וכנראה להה מתכוון מրן. (במחנה חיים ח' ג' (חי'ז, אונגוואוד - תרגל'ג) סי' ב' כתוב שהצין הוא תא טס וצל"ק'יט, ובכ' וכבר יהוסף חאו"ח סי' כ"א דה' ובכתובת'). וכןין ש"ך סי' קי"ט ספק'יב. וצ"ע הא בס"י קי"ט ס"ז מפודש דMOVOR לע"ז והול שבת בפרהסיא הרוי הוא חדש לכל התורה כולה, ומירן עצמו פסק בשות' חז'ם סי' קצ'ה דה' היוצא, שהפומחה חנותו בשבת חדש על כל דבר. דברי מליאיל ח'ב סי' ט' אותו ט', וכבר יהוסף שם.
ויל' דברי קי"ט אייריו לענן שאין נחשב בן ברית ואבד נאמנותו, וכל שאנו צדיקים לעודתו להיעיד על הבשר שהוא כשר אין אנו מאמינים לו כי הוא פסל לעודתו, זהה מ"ש בשות' חז'ם הנז', ובaan אייריו לענן הדמה כלל שבת כל זמן שלא ראיינוו אוכל מאכלות אסורות אין הוא חדש לה, וג'ע'ם

Sorotzkin, Zalman.

מאזנים למשפט

כולל

שאלות ותשובות וחידושים תורה

ב' חלקים:

ח"א מהדורה שנייה

ח"ב נדפס לראשונה

מאת הגאון הגדול, אביר הרועים, רבא דעמיה ומדברנה דאומתיה

מרן ר' זלמן סורוצקין זצוק"

בתגובה הצדיק ר' בן ציון זצ"ל

אב"ק לוֹצָק

בעהמ"ס "הדעה והדבר" ב' חלקים

ו-"אזנים לתורה" על התורה ה' חלקים

עמ"ק ירושלים טובב"א

שנת כי לא תשכח מפי זרעו לפ"ק

למשפט

שנינו, דמי' יכול חטא נס למלוחים וגס כו' פלוי מז'יל
ודמי' לרצ'ת' וכהרחותים יוו'ו בטניינו וויבלו'.
ונמצא לפ"ז דלית מלן ופלג', דצחיק' צינוי מוחר נס
למכור נזוק, וכפי' סנקנו לכל' כתפנות. וכחימל'
על בפחית' חסוכ'ה, שכתהיך ודמי' במקראי' ע' צלה' צדוק
יכתח' ולין מושל' צינוי למכור נזוק, וכלהמת' יורה' לדכו',
פכמיה'ע לו' ונדר' בטניינו, רק' נביחת' פשי' מ' מכ' צחפהפס
נדדר', הצל' צינוי גס מכרי'ע מודך דמו'ר נס
למכור נזוק.

**תבנה לדינה שפט"ד יכול כת"ר לחייב לבוחרים נסוס
מלבד בכחunningות ויתנו סיינוי כסא.**

מה שורה על כל הופיעים נסבות צי' דפוס לוחיות גלומות מלהונאות
„בל הבלג“, נירך למין גדרה, סמלד לה ובי' זה בסימן
מונתק ולו יוכין נסב. וט' מנוון סמלוטס מה מיפויות במתניות
ככחצ'ן יוכין נסב. וט' מנוון סמלוטס מה מיפויות במתניות
אלברטמ'ס זיל, בלפליך מלויין מלך תמלסיות ולו נקודות
חוומה, כמו כולם רבעי, מפני טרלוב חמולה מכיא ולכן
לידין נליינו בלבדם מתקויס, ביני' חרסית, טרלופ צלהט,
בלויניג נמווקה גמיס צי' ז. ולפוך לה, מפני חומרי לייסו
בלבל בלבל נטהות סווען נחוך סומן, סיינו גוילט
כפה' וגס כתה „בל הבלג“ על הלחם. הולו צנאניאן מברט'יל
ווז' סי' ז' כתה בלין לבתור צי' חיקית מותויות טז
כפה', סמלל לו ינאי זקן בקינה, ואלה' לה נטב' מותויות
טט' כסינויו יגולו לחלים ויתויר רק מל סמן כלחות
בלול ציוו. גרס זכניי בגלוין כייל הייס נרוויס לי, בלפה'
מעטס סמלל לו ינאיו ככחז' ודחק הנג' מכך שטוטס
להם כלחות מלחוי כליפה, וככלו לה יט' טנס מהר לייסו,
במלון גאנטפ צהיר זוגlein זו יונ' נו ביהר לטולם. טי צפ'א'
מס' חמ' ז. ואלו ככחז' קודס כליפה נטענה מה כסינן
מוחך. אך זכי' לפער להאריך לאבשות מה כלחות מלחוי
טי סיון ציינט נטס כפה' קודס כליפס נכויען.

דיעו זלמן סורצקין אביך דלוֹזְקָא.

צ'יוויל וולוך גליבר מל סנקט פטרבורג מוסקבה ילוּחוּ ליטוֹ ז'וֹס. וולין לומר שבסמאניס בלהמורייס נמאכָה כיוּ מפּוֹרְסָמוּס נכל מַהֲשֵׁלֶת צִסְיָהן של חמימות, חַדָּה, מי ווּלְמָה לְנוּ צִסְיָה מפּוֹרְסָמוּס נס צִין כַּגְנִיסָּט, הַלְּגָעָה סַכְּרִי וּלוּחָס סַנְיָה וכַּחַי שָׂוְלִיס וּפּוֹלִיסִים, וְטוּדוּ סַלְעָה זְוִיתָה סַפְּתָה, צַחַן צַחַן צַחַן צַחַן מפּוֹרְסָמה לְכָל וּכְן זְוִיתָה כַּלְמַמְנוּתָה זִיכָּר צַבָּס חַלְבָּגָעָה מפּוֹרְסָמתָה חַסְיָהָוָס צַבָּא, צַלְעָה נַחֲלָן צַצְצָה. וְלֹא גַּדְעָה צַחַן בְּלֹפִיס וּבְחַנוּנִים מַזְדִּיעִים לְכָל שָׂוְלָה וּלְפִינָּה סַחַם נְכָל כַּקָּזִים שְׁבַחַלְמָנוּתָה יְלָזָה צַחַלָּת, ומִינְמָן לְנוּ מַחְדָּךְ לְהָסָר וּלְמָר שָׁבְשָׁמוּסָה מַזְעִילָס רַק צַבָּית וּלְזַחְנוּתָה? וְלֹא הַפְּצָר לְלִמּוֹד מַדְבִּי בְּרַכְבָּעָה, בְּמוֹצְחִים צַצְצִי צָס, צָהָס צַנְסָה זְוִיתָה כַּפְתָּה מַוחָר גָּס לְלִוְרִיסָּמִים, מַפְּנִי שְׂוְלוּוּ וּשְׂהָלָן, וְלֹא שְׂוְלָס צַוְּנָה זְוִיתָה כַּפְתָּה טַדְמַחְתָּה יְכָרָת צַלְעָה וְהָכָנָה כְּבָשָׂר מַוחָרָתָה, שְׁבָרוֹלָה יוֹצָע צַלְעָה שְׂוְיוּן זְוִיתָה צַלְעָה בְּכָרְבָּרָה וּמַוחָרָתוֹ לֹו", טְכָלָה. וְגַנְעָלָה מַחְמָה שְׁבָרָה צַבָּיָה וּזְהָלָגָה, וְחַס צַלְעָה כְּתִיר הַפְּלִיאוּ נְלִוְרִיסָּמִים, שְׂוְלוּוּ לְתַחַן צַבָּיָה וּזְהָלָגָה יְסָרְטָלָל, שְׁבָרְטָפִיס טַוִּיסָּמִים לְחַמְמָוּתָה וּשְׁמַחְקָקָטָם" בְּלֹא חַלְצָה וּזְוִיתָה מַחְמָה דַּמָּס נְבָרָה נְמַפְּטָחָת כְּמַנְגָּג כָּל חַפּוֹת כְּדַבְּרִי בְּמַכְלִי"ע. וְצַדְמָה כַּדְרָה נְמַפְּטָחָת כְּמַנְגָּג כָּל חַפּוֹת יְסָרְטָלָל, שְׁבָרְטָפִיס טַוִּיסָּמִים לְחַמְמָוּתָה וּשְׁמַחְקָקָטָם" בְּלֹא חַלְצָה וּזְוִיתָה מַחְמָה דַּמָּס נְבָרָה נְמַפְּטָחָת כְּמַנְגָּג נְלִיחָתָה וּלְמִכָּר נְזֻקָּק "פּוֹטְעָרְ-קָלָמָן" בְּתוֹךְ מְפֻרְסָמָה נְלִיחָתָה וּלְמִכָּר נְזֻקָּק "פּוֹטְעָרְ-קוֹכוּן" טְזִי זְיוּן שְׁמַעְקָמָים לְתַחַת שְׁמִישָׂה. וְלֹן "סְמוֹרְקָעָם" צַלְעָה צַלְעָה צַבָּס זִינוּי לְחַקְיָר מַתּוֹסָה צַבָּס בְּלֹא חַלְצָה, וְכַתְבָּה צַלְעָה קְרָבָה מְוּסָפָה צִוְּיָה מְוּסָפָה טַוִּיסָּמִים כְּנָס. וְמִינְגָּג יְסָרְטָלָל תּוֹלָה בְּוֹחַ וּבְגַנְעָלָה צָוּס עַפְתָּה דַּבְּרִי בְּרַכְבָּעָה

ה'זוכינו בגס כהוּמִים וְלֹא בְּזַנוּי וּזְתַלְמֵד. וּמִפְנֵי שָׁכֵךְ קָדוֹם חִימֶל צַעַר טַיּוֹנִי גָּנוֹף תַּבָּזֵם מִכְרִיעַט בְּגַלְל וּלְתִיחֵט, גָּס בְּמִכְרִיעַט טַלְמוֹן לִינוֹ סָמֵךְ, כִּי נִמְקָוָס שְׂתִּים גָּמוֹס נְלוּמִים גָּלֵג אֲמִינִי שְׂנִי. רַק בְּמִכְרִיעַט לְאַחֲרֵי לְמִצְוֹת "קְטֻנָּה" נִמְלָגֵם מִסּוֹס וְכֵל הַמִּשְׁעִיר וּוּדְשִׁים, וּמִין זֶה נִמְפָּסֵחַ, וְלֹכֶן מוֹחֵר גָּס גָּלְגָּלְזִיּוֹן, וְעַזְלֵג אַחֲרֵי גָּסְפוֹן וְהַפְּגָרֵל הַחֲבָדָה נְלוּמִים, גָּלְגָּל יְזָעָנוֹן זֶה נִמְפָּסֵחַ, וְלֹמֶן לִיְיָוָן מִכְרִיעַט גְּלִיכִים

סימן י"ז

ב"ה י"ח סיון תרצ"ט לוצקא.

משה בומיל שליט"א אב"ד דפאריזק.

7 **אוחדשיות** כמשמעות, לרהיי ליה הבלתי נמנע כה'ר'ב
מ"ר כהנמרוב, **שנט�性** גניוו, לירק **שמשמעות**
כגוניות על **שמשמעות** מעשו כל **הבטחות** גניוו **למנוגך**
להת, ופתחו גראין **המשמעות** לטינו **למד** **לממקל** צבר
צבר וטליז **לחדר** **לממקל** צבר טרפה. ובכן **צטוויכ'** לון
סולול ולון דורך על מה **שלמהצ'י** מושוס ממחר גני'עט
וונגיוט **המשמעות**, סולול גזען מקרבת, ויז' צאיהו חסכו
פ"ש דין **כמשמעות** גויל"ד סימן קרי". ווועלי **געפס** כדיגר
פ"י **"טעל מבינוכ."** ווועלי **"געס זיך"** טסוכו, כי **לטימט**

הו רוחים מה במלל שכתם הולך ונבר מאה, פון כהן
חצוד היגנו, שהכל נבר לייסור, מכיוון שלא רתינו להוטו
הולך ודרום למסוריס, כמו נטבגדל ודמ"ס כס, שהבב
נסע נס מומן צייד וכתג דלון כהן נמהנד לנוות,
מכיוון שלא רתינו שעבך כן, והף שכוון מומן לנו כתולע
חיינו חצוד שטונר טל כל בתולע, וה'ש לא כהה חולך
כטלוינו חייך זאך מוקה נס גו נלהכד מבה, ולין כהן
הכהן, שהולך ונבר לייסור. רק נסמנות לנו גו, והם
לרכישות לנזהו סדר פלוני כטה, חיינו נלהקן. ומלהתי
לח'כ' התזונת שליטות לנאה'ס גלוקומעס סימן פ"ג,
הביבר ודוריו ביזטר וח'ל שחותמו פסולק, שהיינו כל
זיזוחה, אבל חיינו חצוד לטבול נזילות, רק חיינו נלהקן
בלטheid, כי חיינו נבר עדות, ע"כ. בורי מפושט כמה בצלרנו.

ומה שכתב כה'ר, בפניהם היו מטבחים מלאים, סיט
לכס רצין למכוון כבש כבש חוץ מלנו, ומי'ל היה
הפטר לקום מה כולם, ומוי'מכור כבש? — יס
לבה חרופפה, סיינו לבטחן מטבחים נטהטניין של קקניאס
כללו נמוך חדות. ביל'ו. זה וכי קם, זילטרכו נבלט
כבוד מטבחים, ויכריזו בפתי מטבחות, אלהן לKNOWN מטבח
כבוד, רק גומטם כטבח, וכן כתוב נושא' צוילן ומינט
קמלו ח'ג סי ק'ע, שטבוח שבטבוחו הווו מלומיינו
מותר לKNOWN הלו צי' מטבח. וכוקם כו' לו כטבחוב
ט' בכחכח, כל' KNOWN הלו כי הום גומטם כטבח,
ויקן וטבב כתיב' לא בטבוח על חות' וויס' נמוך יטבון
ויליהן ולמ' יוספי צו' טול' נחלה מה כבבצ' ציד דמה.

יולמו פירוצ'ביו אב"ד דלאזבא.

ומועג שיכלנו נצל ממותם וכו' ולכ"ע לא יתכח
כלioso נב מונמי יטלה, וכי זכירות נב להפל
מתגען בגוזס וכלהמיס זג, גזירה נביזה דגנמי.

אבל זכו בוגר ליטס'ור ממח'ר נ'ו'ע, חכ' מעש' מוחלט
על הינכלה, שמעו בנטיג'וס כחוותפ'יס, שבטעמ'יו
צחים'ו זוויס' וויקיס' ופתחו את כל מילך' צב'ת
קוז'וד. ועתה מתר'ב' צפין' וסיג' נכס' נס' לח' הקה'ן' צל'
כשר' וככרי' צל'גדו לח' חמוק'ת-דער'ות' שלכס'. ולון
לכס' עוד נלמונ'ות. וכוכ' גו'ר'י' מז' נטה' מע'ב', חמוק'א
דיז'ו! ותמי'ה לפנ'ו ייך', וזוז'ה' לדר' נטצע'ה' הוואס'
על זמן מם' לכבר' שע' וו'ם' נט'ת' למינגר' מילח' וו'ם'
ויס'פו כי' טול' נט'ת' לדב' בוכ'.

ויהנה מלך כדור הארץ, שפתחו לתוכה כל עליון בדעת.

הצוו נלמונתס על צלט כרך ליטולס עד פינמאן
חצ'זוגה, קמג'וּראַת צפֿרְקָה זאָ גוּווָה, ווֹנְגָרַ מִפְּרוּם צַוְּרָהָד
סִוְּמֵן זֶ' וְסִיְּ קִיְּעַסְּ סַכְמַהְלָלְלָן צַנְתָּ צְפָלְסִיְּהָ כַּיְיָ סֻוָּה
בְּכָמוּמָה וְלִין לוֹ סָוָסְּ נְלִמְנוּתָה. וְעַיְיָ צַהְבִּיכְתָּ חַיְסָ חַוְּמָה
סִוְּמֵן קְלָיָה, סַכְטָבָן צְפִּיטְיוּתָה, סַכְפּוֹתָה לְתַתְּ הַגְּנוּתָה צַנְתָּ
כַּיְיָ כּוֹהֵן מַזְדָּלָן וּמוֹפְּלָסָ מַזְדָּה יְצְרָלְלָן, וְלִין לוֹ דָהָן כְּנָעָן,
כְּבוֹד פְּסָלָן גְּדָדָות וּנְצָוָתָה וְאֲגָלָה דָּבָר, וּמְחִימָתוֹ לְסָרָה.
כָּל מַלְכִּילָוּ וּמַסְקוּנוּ נְמַזְקָתָה לְחוּסָה, כִּי הַצְּדָקָה נְלִמְנוּתָה בָּהָן.
הַהְנָה נְמַזְקָתָה דְּבָרָיְ מַלְכוּלָה חַלְןָן צַיְיָ סִוְּמֵן זֶ' חַמְּבָה,
שְׁבָהָיָסְּ סְוּמָהָן גְּלָמוֹן צְהַזְבָּתְיָה, דְּבָתָלָקָן לְבָקְשָׁ
סִוְּמֵן צֶ' כְּתָבָן, סַכְמַהְלָלְלָן צַנְתָּ צְפָלְסִיְּהָ נְקָרָה מַוְּמָה
לְלִינוֹן צָנִיתָה וְדָרָ זְיִיכָה, לְגָלָן חַיוּן נְקָרָה חַזְוָדָה צְכָלָה
כְּהַיָּה. וְהַיָּה בְּרוּ סְוּתָרָה לְתַתְּ טָלָמוֹן, דְּצָהָוָהָמָה כְּתָבָן,
הַלְּצָדָקָה נְלִמְנוּתָה צָנָה וְצֶ'לָהָעָ כְּתָבָן דְּלִינוֹן נְפָאָה צָדוֹן, וְפָדוֹ
צָמָה, דְּבָרָיְ סְחָיָסְּ כָּסָגָד בְּמַגְוָלָרָן צַוְּרָהָד סִוְּמֵן זֶ'
סִוְּמֵן קִיְּעַסְּ, סַכְמַהְלָלְלָן צַנְתָּ צְפָלְסִיְּהָ כַּיְיָ כּוֹהֵן חַזְוָד נְכָל
צְתָדָה. וְלִנדָגָד נְלִמְנוּתָה, וְכְהָרָקָטָבָן כְּהַיָּה, זְלִינוֹן נְקָרָה
צָהָדוֹ ? וּמְסִוקָּה צָסְּ דְּבָרִיְּ מַלְכִּילָה, סַכְפּוֹתָה חַגְוָהָד צַבָּתָה
צָהָדוֹ נְלִמְנוּתָה, יְיָ יְסָפְּתִיםָה זֶ' גְּנוּמָהָמָה בְּנַמְּבָבָה צָהָ
לְלִמְנוּתָה לְחוּרְיוּתָה. וְלִפְנֵי הַסְּגָן עַדְגָּה וְקָהָן לְלִסְוָרָה
לְרַקְןָן כַּיְיָ רַוְּגָּה כְּפָטְקִיסָּה סְגָרְוָה לְכוֹן, סַכְמַהְלָלְלָן צַנְתָּ
צְפָלְסִיְּהָ לְפִילּוּן גְּלִימָהָן דְּרַבְּנָן נְמַתָּה מְוּמָה.

והנה גנוג מלה שכך בא נדבוי כה"ס, נדבוי סופיטים
וכ לה זה וגס כסס נגד ובני כבויע, — נולח
לhin בלהן קיטוּם כלג, ודעת כה"ס ביה, שבמגנ' דעת
כפלססי נטב מומן וחוּיוֹן ביהים וככל מוקס צהנוּ
ארכיס ציבי נן ברית חיוּן כמי לדבז זה ולכן שפיטמוּ
פסולה. וכן פסול כוּן מדוז ודעווין זב נן ביהים, ולכן
הס הוו ליריכס מדוזוּ נבשׂען נבנער שכוּן כמי הוו
על כל מהלכוּ ומתקוּ, להן הוו מהלמייס לנוּ, כי כוּן
פסול מדוזה, וזהו במאוחר צוּוּר"ד סי' קוּט' הביל', שהנזר
ילמנות, וטסור נקוטה ממנו זוס דרב, טיט נוּ חצצָת
לייסוּ. וכנדירות כהלה כהנ' כה"ס חמ"מ הביל', שכהפטה
חינטוּ דעת פסול מדוז ומהלכוּ ומתקוּ חמזהה לחסונה.
הכל מה שכתה כה"ס גה"א, שבמגנ' דעת נטב
בה מוחר ונט פציגוּ בזינוּ נטבר נטבר וברום צהום

שניהם מושום מלאכה, להביא דברים שנון, תלמוד לומר נ' אפלו מדברים שאין אבל לא נתנו כי "שבות" בלשונם משומם שבות של דין התורה, לא שיאמר דברים שאין מלאכה ונראה לי שה מדברים שאין מלאכה למלала הכתובות יין, מקפת חומר ורלותו ממשא יביאו ביום ט

מלאכה, דבריהם הם מי שבות. יכול אף חולן שבתונ*. עכ"ל. הרי אם מאבות המלאכות ותול אבל אין זה ברו זה*, והלא בלשון זו" אסורים משומם שבות יפלוני אסור מה תורה", למיכילתה לומר "יבורי لكن נראה לי ט שאינם מלאכה, ולא ט כלים ואבני מבית לעל החמורים, יביאו

הדין נון וכו', וההמם יום הראשון ויום האו שנאמר בפסוק הקודם: ובאים השבעי מקרא קו קרי מקרא קדרן [כמו מועדי היה אשר תקרו חור המועד, כמו שאם ייר"ט הראשון והאחרון של מועד שהוא קרי נ' ואחריו] אין דין סי' לומר ביום הראשון שבתונ' וביום הראשון שבתונ'

בשני לאיין, ורבנן אמר כי הטעם בעבור כי חג השבועות בכוון קציר חיטים, התייר שלא תשבח מה שצוויתך לעשות בימים ההם.

ונכון עני כי "ובקצתכם את קציר ארצכם" רמז לקציר הנזכר בראש הפרשה (פסוק י), יאמר, כי בשקבאו אל הארץ וקצתכם את העمر ראשית קצרכם, לא חילה פאתה השודה נהואה לנזך העمر ולא תלקת הלכת, לומר שלא תדחה המצאה תהיא את הלאין הכללה.

(כד) יהיה לכם שבתון. שיהיה יום שביתה לנוח בו. ואמרו רבותינו (שבת כד:) שבthon עשה הוא. והנה העשויה מלאכה ביום טוב עובר בלאו ועשה, והשובה בו קנים עשה. ועל דעתם, המודדות בולם הוקש זה לה, כי לא נאמר שבthon בחג המצות ולא בעצרת. ובמיכילתא ראיתי בפרשנה החושך באה (שמות יב): ושמרכם את ביום הוה (שם יב ז) לפה נאמר, והלא כבר נאמר: כל מלאכה לא עשה בהם (שם פסוק ט), אין לי אלא דברים

טו ב ירושלים

ורבי אברהם כתב שהסביר הוא, שמכיוון שחג השבועות הוא תחילת קציר חיטים, הפסוק מזהיר שלא נשכח מה שצוה לעשות בימים אלה*.

ונכון עני ש"ובקצתכם את קציר ארצכם" מוסב על קציר העומר הנזכר בתחילת הפרשה (פסוק י), והפסוק אומר שכابر תבואו אל הארץ ותקצרו את העומר דاشית קצרכם, לא תכלו את פאת השדה היא לזריך העומר*, ולא תלקטו את הלקט לצרכו*, ככלומר, שלא תדחה מצאות העומר את הלאין הילו.

באחד בחודש יהיה לכם שבthon, يوم שביתה ומנוחה מדורות שיש בעשייתם טורה ועמל, גם אם אין בהם אישור מלאכה.

(כד) יהיה לכם שבthon*. הפסוק אומר שיהיה יום שביתה לנוח בו. ואמרו רבותינו (שבת כד:) שבthon עשה הוא. ולפי זה העשויה מלאכה ביום טוב עובר בלאו* ועשה, והשובה בו מקיים עשה. ולדעתם כל המודדים הוקש זה לה, שהרוי לא נאמר שבthon לא בחג המצות ולא בחג השבועות.

ובמיכילתא ראיתי בפרשנה החושך הזה לכם (שמות יב): ושמרכם את ביום הוה (שם פסוק ז) למה נאמר, והלא כבר נאמר (פסוק שלפני): כל מלאכה לא עשה בהם, אין לי אלא דברים שהם משומם

פנוי ירושלים

לאין אלה כאן אחורי מצאות חג השבועות. לבן מביא

רבינו את פירוש הראב"ע.

כימים אלה. אך לטעם זה היה לפסוק לשנות גם מצאות שכחה. לבן ממשיך ובניו שהנזכר עני שפסוק בא לומר שלא ידחה קציר העומר לאין אלה.

לזריך העומר. ככלומר, קציר העומר היה שלש טאין, כדתנן במנחות יא, וממצוותו היה לא משדה הקורבה לירושלים, כדתנן ס"ב, והפסוק בא לומר שאם מצא קרוב לירושלים רק שדה שיש בכולה רק ג' סאין, אפילו שבעלמא קציר הקדר פטור מפאה, כדתנן בפאה ד ז. אל קצזר את החסר לג' סאין משדה אחרה. או יקצזר את כל הג' סאין משדה אחרה שיש בה ג' סאין ושיעור פאה.

או אולי גם כאן קציר הקדר פטור מפאה, והכונה שיקוצר משדה אחרת שיש בה ג' סאין

פהה, וקידיש רך ג' סאין, ישאיר פאה על השאר. לצרבו. ככלומר, אם מצא קרוב לירושלים ורק שדה שיש בה ג' סאין ושיעור פאה, או שדה שיש בה ג' סאין ועוד ושיעור פאה, ואם יקצזר את הג' סאין לא ישארו לו ג' סאין שלשות מפני שנשרו מהן בשעת הקדר, אל ילקט את השכלמים שנשרו לצורך העומר, אלא ישלים את החסר לג' סאין משדה אחרה, או יקצזר את הכל משדה אחרה יותר גודלה. שלא תדחה לchromat, או שגדה את הכמה שלא תדחה (כד) שבthon. השאלת היא, מהו "שבthon". ככלומר מה יהיה לנו באחד לחודש. בלאו של: כל מלאכת עבדה לא תעשו (פסוק הבא). וזה להו מהיקש דסמכין או מדוכטיב אליה מועדי ה' (להלן פסוק לו). (רבינו בדורשה לר'ה)

כמ"ג גב' גב' גב' גב' גב'

גבל' ג' פ' ג' ג' ג' ג' ג' ג' ג'

שהן מושום מלאכה, דברים שהן מושום שבות מעין, תלמוד לומר ושמורתם את היום הוה, להביא דברים שהן מושום שבות. יכול אף חלו של מועד יהא אסור מושום שבות, והרין נוthen, תלמוד לומר ביום הראשון שבתון (להלן נט). והעה ידרשו "שבתון" לשבת בז' לגמרא אפלו מדברים שאינן מלאכות ותולותיהם.

אבל לא נתקבר לי זה, שאם האמור שהוא אסמכתא, מה טעם שאמרו בלאשון הוה, כי "שבות" בלשונם נאמר לעוזם על של דבריהם, והאך יתכן לומר דברים שהן אסורין מושום שבות של דבריהם מעין שאין שיחו אסורין מן הכתוב. ורק האסמכות לשנות שם מן התורה, לא שאמרו דבר זה שהוא מדברי סופרים מעין מן התורה, אבל היה לו לומר דברים שאינן מלאכה מעין, תלמוד לומר שבתון.

ונראה לי שההמدرس הזה לומר שגצינו מען התורה להיות לנו מנוחה ביום טוב אפלו מדברים שאינן מלאכה, לא שיטרה כל היום התבאות, ולשקל הפרות והפטכות, ולמלא התבאות יין, ולפנות הפלים גם האביבים מבית וממקום למקום, ואם קתת עיר מקפת חומה ורלתות גועלות בלילה יהיו עומסים על החמורים, ואף יין ונגבים וחאנס וכל משא יביאו ביום טוב, וייה השוק מלא מלח וממפר, ותהייה הפנות פתויה ותחנני ←

טוב ירושלים

מלאכה, דברים הם מושום שבות מעין, תלמוד לומר ושמורתם את היום הזה, להביא דברים שהם מושום. יכול אף חלו של מועד יהא אסור מושום שבות, והרין נוthen * וכו', תלמוד לומר וביום הריאון שבתון*. עכ"ל. הרי שהמכילתא דורשת שבתון בא לומר שנבות בו לגמרא אפלו מדברים שאינם מלאכות ותולותיהם*.

אבל אין זה ברור לי, שאם תאמר שהמכילתא היא אסמכתא, מה ההסביר שהוא משתמש בלשון זה*, והלא בלשון זו"ל אמרו "שבות" בכל מקום על איסורים מדבריהם, ואיך אפשר לומר "דברים שהם אסורין מושום שבות של דבריהם מעין שהם אסורים מהתורה", והרי דרך האסמכות לומר "מן שדבר פלוני אסור מהתורה", אבל אין דרכן לומר דבר זה שהוא מדרבן מעין שהוא אסור מהתורה, אלא היה למכילתא לומר "דברים שאינן מלאכה מעין, תלמוד לומר שבתון".

לכן נראה לי שכונת המכילתא שהتورה מצווה לנו שיהיה לנו מנוחה ביום טוב אפלו מדברים שאינם מלאכה, ולא שנתרח כל היום בתבאות ולשקל פירות ומחכות*, ולמלא חביות יין, ולפנות כלים ואבניים מבית וממקום למקום. ואם העיר מוקפת חומה ודלתותיה גועלות בלילה* יעמשו על החמורים, ויביאו כל מיני משאות, יהיה השוק מלא מלח וממפר, ותהיינה החנויות פתוחות,

פני ירושלים

הסוכות, והוא הרין לחג המזות שלא נאמר אצל שבתון.

ותולותיהם, אלא הם רק איסור שבות מדרבן. אין זה ברור לי שבות הנזכר המכילתא זו הם דברים האסורים רק מדרבן.

בלשון זה "דברים שהם מושום שבות". ומתקות, כגון לשкол כלאי או קופין (ביצה כה.).

(הרחד"ש)
געולות בלילה, שהיא כרמלית ואין בה איסור הווצה מהتورה, כמו שאמרו בעיובין (ו: וברש"י שם ד"ה ירושלים). וביום הראשון שבתון האמור להלן (כג נט) אצל חаг

והרין נתן וכו', וההמשך במכילתא שם הוא: הויל ויום הראשון ויום האחרון קוריין מקרא קדש [כמו שנאמר בפסוק הקודם: וביום הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש ייה לכם] והולו של מועד קוריי מקרא קדש [כמו שנאמר להלן (פסוק לו): אלה מועד ה' אשר תקרו או אותם מקראי קדש, האמור על חל המועד, כמו שאמרו במכילתא בפסוק שלפני]. ויו"ט הראשון האחרון הרי אסורין מושום שבות, חולו של מועד שהוא קוריי מקרא קדש [ויש קדשה לפני ולאחר מכן] אינו דין שהוא אסור מושום שבות, תלמוד לומר ביום הראשון שבתון.

26

והעמל בעשה הנה
נה ג): מעשיות דרכֶ
שפת של מנוחה, ע
מושים שבות. וזה כ
(מוסר קפ"ו יב), שאכֶ

וברין תריעעה. פס
לשון רשי". ותיה
הפקות פסוקי הוכֶ
לברון לפנֵי אליהו
תלמוד לומר אני
סומך לךם את ה
אכל כל זה

ולפי זה נאסרו
ובאים טוב נאסרו הוי
דריך ממצו חפצֶ
מנוחה, שלא יתרוש
מועד איסור שבות,
חול המועד משבות,
לגי וועשה. הרוי ש

מכֶ

ברון תורה*. כתן
עכ"ל. והיה לרשי"
פסוקי הזוכרנות וה
ובמסכת ראש השנה
תלמוד לומר אני ז
אומר זכרונות אתה
אבל כל זה*

זכרן תורה. השאלן
על ריבינו הבין
ללמד שיש להזכיר
נראה מגירות רשי"
ושופרות, ולפי זה
ש"זכרון" כולל גם ז
אבל בדורשה לד"
תורה, פסוקי זכרו
כאן, ומתוך: אבל ד

מקופ, ומשלוחים על שלחן והזהובים לפניהם, יהיו הפעלים משכימים למלאתם ומשכירים עצם בחיל לזכרים אלו וכיוצא בהם, והתרו הימים הטעים האלהו ואפלו השבת עצמה, שככל זה אין בהם מושם מלאכה. רק אמרה תורה שבתון, שיחיה יום שביתה ומנוחה, לא יום טrho ועמל. וזה פרוש טוב ונפה.

ואחרי כן רأיתי במקילתא אמרתי דברי שמעון בן יוחאי (יב ט) שעשו בה לשון אחר: אין לי אלא מלאכה שחייב על מנת חטא, מלאכה שאין חייב על מנת חטא מני, בנין לא עולין על אילן ולא רוכבים על גבי ברמה ולא שטין על פניו הרים ולא מספקין ולא מטפחין, תלמוד לומר כל מלאכה. אין לי אלא דרישות, דמץוה מני, שאין מקידישין ואין מעריכין ואין מהרימין ואין מביבהין תרומה ומעשרות, תלמוד לומר כל שבחון, שבות. ובענין זה היא שנייה בתורת נזנים (עליל ט כת) ביום הקפורים. אף על פי שלאלו הבריות הילוקות בלשונו ובມדרשיה, שפ"א אחד נתבענו, להביא אסמכה לשבות הרבהן, ומכל מקום, בין שיחיה פרוש הבריתא הראשונה כמו שאמרגנו, או שהן כלן אסמכות, אבל פרוש "שבתון" בך היא, שתהיה לנו מנוחה מן הטרה והעמל כמו שבארנו. והוא ענן הגון וטוב מאד. ותיה היזרו על הנפלאות בשפת פלאו וענש פרת ומיטה, ורשותם

טוֹב יְרוּשָׁלָם

והחנונים מוכרים, וחילוני הכסף ישבו ליר שוחניהם והזהובים לפניהם, והפעלים ישכימו למלאתם ושיכרו עצם כבימי חול לדברים הללו וכיוזא בהם, יהיו הימים טובים ואפלו השבות מותרים בכל הדברים הללו שאינם אסור מלאכה*. لكن אמרה תורה "שבתון", שיחיה יום שביתה ומנוחה, לא יום טrho ועמל. וזה פרוש טוב ויפה*.

אולם אחר כך רأיתי במקילתא אחרת של רבי שמעון בר יוחאי (יב ט) שאמרו בה לשון אחר, וזה לשונה: אין לי אלא מלאכה שחייב על מנת חטא, מלאכה שאין חייב על מנת חטא מני, כגון לא עולין על אילן ולא רוכבים על גבי ברמה ולא שטין על פניו הרים ולא מספקים* ולא מטפחין, תלמוד לומר כל מלאכה. אין לי אלא דרישות, דמץוה מני, שאין מקידישין ואין מהרימין ואין מגיביהין תרומות ומעשרות, תלמוד לומר שבתון, שבות. עכ"ל. ובענין זה אמרו גם בתורת הכהנים (עליל ט כת). ואעפ"י שהבריות הללו שונות זו מזו בלשון ובדרש שלחן*, אולי הן מתכונות בדבר אחד, להביא אסמכה לאיסור שבota דרבנן.

אך בכלל אופן, בין אם פרוש המכילתא הראשונה הוא כמו שכחתתי*, ובין אם גם היא אסמכאה*, הפירוש של "שבתון" הוא: שתהיה לנו מנוחה מטרה ועמל, כמו שבארנו. וזה הסבר הגון וטוב מאד.

פָנִי יְרוּשָׁלָם

שבת (קנ: ד"ה במחובר). ושם בהשמות (ס"י קצח) כתוב שכך מורה לשון הרמב"ם בהלי' שבת (כא א). ולא מספיקים על ירך, ולא מטפחין ביד. (רשי" ביצה לו:). וכדרש שלחן, שבמקילתא דרשבי' למדו איסור שבתון דרישות מ"כל מלאכה", ובת"כ למדו גם שבתון אלה מ"שבתון". כמו שכחתתי, ש"שבתון" בא לאסור תורה. אסמכאה ובאה לאיסור שבתון דרבנן.

משמעותו של שם פנוי ירושלים הוא כוחם בוארן גם בדורש ל"ה, ושם מוסיף: וכי זה הכוח שזו הכתוב ביז"ט העונג שזו שבת, שלא יוצא גורגרת את מבתו לרשות הרבים (שבת צא), אבל יגלה זבל שבচাতৰ كل היום מלמעלה למטה וימלא ממנה קופות ומשפלה לרפת בקר, ויסיע אבני גדולות, א"כ אין השבתה מנוחה ואין הימים טובים שבתון אלא מדברי סופרים. טוב ויפה, ובפ' בא (יב ט) כתוב ריבינו שהוא פרוש נכן. ובשווית חת"ס (חו"מ ס"י קפה) כתוב שכך מכואר דעת רשי" (שבת קיד: ד"ה אלא לאו לקניבת רק). ושכך נראה לו להוכית ממה שכחטו הווים

מחנה חרים

חלק שני על יורה דעה

אשר חברתי

אני הקטן חיים בן לאדוני אבי מורי הצדיק המפורסם
מוחריך מרಡכי אפרים המכונה בפי כל ר' פישל בנו של
הצדיק האומן המפורסם במלאת הקודש
莫יה זוסמאן סופר זצ"ל מפ"ב
בתוך עמי אני יושב בק"ק מונקאטש

נוסף השער ממהדורה ראשונה הנדפס באונגוואר בשנת "התברכו" (תרל"ג)

ע"י המחבר ה"ה

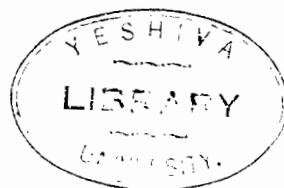
הגאון האדיר המפורסם בעולם בתורתו ובצדתו, לוחם מלחתת ה'

רבינו חיים סופר זצ"ל

שהי אב"ד יימרינג, טעמאפער, מונקאטש, פעסט

בעמ"ח ספרים פلس חיים על פ"ק דגיטין, שווית מחנה חיים
שלש מהדורות, קול סופר על משניות. דברי שערי חיים
על התורה, שערי חיים על תהילים ומחברת שערי חיים

כעת יצא לאור מחדש עם תיקוני טעויות ומפתחות

עה"ק ירושלים תובב"א

Spicker, Isaac Elhanan; 1817-1896

ספר

עלן יצחק

שאלות ותשובות באربע חלקים של השלחן ערוץ

מאת

רבן של ישראל ופוסק הדור

רביינו יצחק אלחנן בהרחה"צ ישראלי איסר ספקטור זצ"ל
רבה של קובנה

כרך ראשון

בתוספת ציונים מקורות והערות, השלמות מספרי וכתבי רביינו,
הגהות והערות הגאון רבי אליעזר שמחה רבינוביין זצ"ל מלומזיה
הערות והגהות גדולי ישראל, מפתחות

מפעל תורה חכמי ליטא

מכון ירושלים	ישיבת רביינו יצחק אלחנן
שלוחת קריית ערים (טלו-סטוּן)	ניו-יורק
ירושלים • תשס"ד	

חילול שבת, א"כ יש לחוש שיעשה מסחרו גם ביום השבת. והאריך כה"ר בזה וביקש ממי להגיד דעתך בזה.

[א] תשובה בעזה בקצרה. והוא, כי הט"ז ביו"ד (ס"י קנ"א ס"ק א') כתוב דהיכא דהוי הדבר מסופק אם לאיסור או שkanao לדבר היותר אזולין לקולא וכן אמרינן לקמן במכירות בהמה גסה בטטר עכ"ל הט"ז. ובעיקר דברי הט"ז בראייתו יש להעיר, דהא לדינה קי"ל בשיטת רב האידוחבא בראש לעבודה זורה (פ"א סי' ט"ז) דס"ל דודוקא בידוע דקונה לשחיטה מותר למכוון לו אבל היכא דהוי בספק אם לשחיטה או לא אסור למכוון לו. וכן פסקו בשו"ע (יו"ד סי' קנ"א סעיף ד'). ואפשר לומר דכוונת הט"ז הוא דהא חזינן שיטת כמה פוסקים דס"ל להתריר אף בספק לשחיטה. ואף לשיטת רב האי הנ"ל וכדקיקי"ל, עכ"ז יש לחלק רשותני בספק לשחיטה דיש שם הרוב דרובא לרדייא זבנין מבואר בכ"ב (דף צ"ב ע"ב) ובתוס' ע"ז (דף ט"ז ע"א) ד"ה אמרו לשחיטה זבנה כו' ע"ש, ע"כ החמירו שם, אבל היכא דליך רובה או אין לנו לחוש ולהחמיר מספיקא דאפשרי פלוגתא לא מפשיןן. ולזה נתכוון הט"ז במה שכתב וכן אמרינן להקל במכירות בהמה גסה בטטר, משום דהטור הביא שם שיטת רשי"ז [ע"ז שם ד"ה אמרו] דס"ל דבטהוריין אנו תולין דקנו לשחיטה עכ"ז אין לנו להבות בחלוקת וילך דכ"ע ס"ל בנ"ד להקל וכמש"כ. ולכוארה יש להעיר בהך דקידושין (דף ל"ב ע"א) אמרו ודילמא רתח ועבר על לפני עור כו', הרי דאך על ספק לפני עור מוזהר. ואפשר דשא"ה דהוי קרוב לוודאי דיהיה רתח והך ודילמא הוא בעין המבוואר בגיטין (דף מ' ע"ב) תוס' ד"ה חיישנן שמא כו', וקצתורי.

[ב] אך עיקר ראיית הט"ז אין זה ראייה מוכחת, דשא"ה במכירות בהמה גסה דעתקוינו רק אישור דרבנן עכ"ז דילךן דליקון שם דהיכא דaicaca למחלוי בהיתריא חלינן משום דרבנן אזולין לקולא, ואכתי ממלן לדון כן בדאוריתא בחשש לפני עור דתלינן מספק בהיתריא וממלן להקל כן בדאוריתא. אכן יש להביא ראייה

מדפי הרוי"ף גרס לאפוקי אורחים דأكلו ושתו ולא גרס וגנו יע"ש. [ולדברי האלפסי יש לתרץ קושיות התוס' שם [דר"ה דأكلו] מה שהקשו האין אוכליין ואין שותין בבהכ"ג. אך לפי גירושת הרוי"ף ניחא, משום דהא התוס' כתבו שם דסעודה מצוה היו אוכליין בבהכ"ג כמו קידוש החודש וכח"ג, א"כ י"ל דסעודה שבת הוイ ג"כ בכלל סעודת מצוה דמותר לאכול בבהכ"ג, וילך דהך ואכלוי ושתו מيري רק באכילת שבת דأكلו האורחים בבהכ"ג. ועיין בהר"ן שם [דר"ה לאפוקי]. ועיקר קושיות התוס' יהיה מן הא אמרו דגנו בכבי כנישטה דהא אין ישנים שם אבל לגירושת הרוי"ף ניחא [משום שלא גרים ונגן]. ויהיה איך שייהי דلغירות התוס' י"ל בפשט הסוגיא דהא אמרו שם דשתו וגנו הוא לאו דוקא, דהא לא היה צ"ל רק דأكلוי בלבד. אבל לגירושת הרוי"ף מדויקך לשון הש"ס דילך דילך נקטיו ושתו לאשמעין דאך אותן שלא יאכלו רק ישתו ג"כ יהיו יוצאים משום קידושה במקום סעודה. ולפ"ז י"ל דהרי"ף הוכיח מגירסתו דאך בין יוצאה משום סעודה דקידושין. וילך הלילה מברך בהמ"ז ומקדש משום שלא יצטרך לאכול יותר כנ"ל. ונתבאר דלאו כ"ע מודו בזה.

ולכן לכתלה לחוש להחמיר לאכול תיכף לחם אחר הקידוש שלليلת, אכן בקידוש היום יש להקל ולסמור על מיני תרגימה או כוס יין שני וכמש"כ השו"ע. ויש לנו לצרף לסניף שיטת הראב"ד דמיקל בקידוש היום כנ"ל, ובעת הדחק בקידוש היום באכילת פירות וכן בשתיית שכר כנ"ל.

סימן יג

נשאלתי ע"ד איש אחד וירא אלוקים הרוצה לעשות מסחרו במשא ומתן ע"י איש אחד יהודי והאיש הזה הוא חזוד לעשות עסק אחד יהודי והאיש הזה הוא חזוד לעשות עסק מסחרו גם ביום השבת. והנותן המעות מצווונו שלא יעשה העסק ביום השבת. אם מותר לעשות כן. או לחוש משום לפני עור כיוון דנהشد על

ולפ"ז בני"ד יש לדון להיתרוא ולתלות דלא עשה העסק ביום השבת רק ביוםות החול, ממשום Daiyi Aiaca למתלי תלינן להיתרוא. אכן זה אינו דהא מבואר בע"ז (דף ט"ו ע"ב) Tosfot דהה רהיט בתיריה כו', שכתחבו דרא"ג דלעיל תלינן אימור לשחיתה זבינה הכא לא תלינן דלישראל מובן לה שכך ימכו להזה כmo לזה. וכוננתם הוא ע"פ דברי הריטב"א בחידושיו לע"ז שם בר"ה לשחיתה דכין רាជר דאפשר דעתך ליה הנאה בשחיטה טפי ע"כ תלינן בזה, משא"כ הכא דלא שני להה בין ישראל לאינו יהודי אמא מובן לה לישראל טפי מאינו יהודי כיון דלית ליה הנאה במילתה כו' עכ"ל. וככ"ב הר"ן שם [ה], א מדפי הריט"ף] לחلك דכי תלינן הנוי ملي' במדידי דאפשר שבשבועה המכח הובור הדבר דלהיתרוא בעי ליה ומקפיד בכך כוגן הרוצה בהמה לשחיתה כו' אבל ישראל חשור שאין לו קפidea בין ישראל לאינו יהודי כה"ג לא תלינן עכ"ל הר"ן. ויל' דלווה נתכוונו התוס' אף דקיצרו בזה, ועוד ייל' בכוננתם ועת לaxter.

ולפ"ז בני"ד כיון שהוא חשור על חלול שבת עדרין יש לחוש שמא עשה עסק המסתור גם בשבת, דהא לא שייך בזה לומר דהובור הדבר בעת ההיא, דהא עיקר סברות הריטב"א והר"ן הוא דבמה דהוי ספק באותו הזמן אין הוא בדעתו בזה יש למתלי להיתרוא, אבל بما דיש להסתפק במדידי דלהבא בזה לא תלינן ממשום דעת להבא יש לחוש טפי. א"כ ה"ה בני"ד דהוי עיקר הספק על ימים הבאים אם יעשה העסק גם ביום השבת או לא א"כ הוי הספק במדידי דלהבא כיון דאין מקפיד בזה ע"כ עדין יש לחוש ולהחמיר בני"ד.

→ **[ד]** אכן יש לדון להיתרוא בני"ד ע"פ סברות התבאות שור ביריד (ס"י ט"ז ס"ק ט"ז) שכתחב לדון בספק אם נשחתה האם ביום זה הולכין אחר רוב הימים וכיוצא בזה בנדזה (דף נ"ז ע"ב) ע"ש. וה"ה הכא דהוי הספק אם יעשה העסק ביום השבת או לא דיש לנו למיזל בתור רוב הימים דהה

מורוחת לדברי הט"ז דאף בדאוריתא ג"כ תלינן hicca דמצין למתלי מהא דשביעית (פ"ה משנה ח') דב"ה מתירין למכור פרה חורשת בשביעית דתלינן שקנאה לשחיתה. ומובואר בירושלמי שם [הלהקה ג]adam במכורה לטבח אף ב"ש מודו כו' ואם במכורה לאריס ד"ה לחורישה והכא מירנן במכורה לסרסור, והובא בהרא"ש לע"ז (פ"א סי' ט"ז) ומוכיח שם לדלא כהרבנן ע"ש. הרי להדייה דאף בחשש לפני עור דאוריתא ג"כ תלינן בהיתרוא ואף דיש שם רובא לרדייה המגדתו עכ"ז תלינן בהיתרוא. ועיין בתוס' סנהדרין (דף ג' ע"ב) ד"ה דיני ממונות כו', שכתחבו דהך רובא לרדייה זבני לא הווי רובא אלימטה וקצרתי. ועיין בפני יהושע (שו"ת ח"א חלק יו"ד סי' ג') שכתחב בחשש לפני עור באינו יהודי אינו ורק מדורבן. ולפ"ז יש לדון בעיקר דברי הט"ז דכתוב דתלינן להיתרוא דאיינו מוכרת שם ורק בחשש לפני עור התם באינו יהודי דאיינו ורק מדורבן ואכתי מൻן להקל בחשש לפני עור בישראל חשור. אבל מהן דשביעית דבריה מתרין למכור פרה חורשת בשביעית אף למי שנחشد על שביעית מוכחת שם דאף בישראל חשור ג"כ hicca דaicca למתלי להיתרוא תלינן וכדברי הט"ז אף במדידי דאוריתא ג"כ תלינן. וגם עיקר דברי הפנוי יהושע הנ"ל אין זה מוכרת וקצרתי.

[ג] ומנדרים (דף ס"ב ע"ב) מוכח לכואורה דלא בדברי הט"ז, דהא אמרו שם גבי היל אבא זבניה לבני נורא האaicca לפנוי עור כו' ואיל' רוב עצים להסקה, ומשמע דאלולי לא היה הרוב דמסיע להיתרוא היה לנו לחוש מספיקא לחשש לפני עור. אך ייל' דשא"ה דכינוי זבניה לבני נורא א"כ לולי הרוב דלהסקה היה לנו הוכחה להיפך דקנו לאיסורא ע"כ כיון דיש לנו הרוב דלהסקה א"כ יש לנו הוכחה להיתרוא הסותרת ע"כ מAMILIA יש לנו להתיר גם מספיקא. וכן נראה מלשון הרדא"ש בנדרים ובתוס' ובשם"ק שם [דף ר' רוב עדין] דאף hicca דליך רובא ג"כ תלינן מספיקא להיתרוא ע"ש.

1. עיי' עוד בשדר"ח מערכת הר' כלל קואות כב' במא שדן בדברי הפנוי יהושע.

והר"י בשבת (דף קכ"ב ע"א) Tos' ד"ה משקה אחריו כו', והובא פלוגתא זו (שם בס"ה שכ"ה סעיף י). ולהר"י דס"ל דאף דהיה יכול לילך שם ולשתחות וכן כן בעשביים שהיה יכול להעמיד בהמתו ע"ג העשביים אפ"ה ס"ל דאסור וה"ה בנ"ד כן רצה כת"ר לומר.

[ב] אבל באמת אין זה דומה כלל, דז"ל הר"ן בפרק כל כחבי [מו, ב מדר' הר"י]. בסוף ד"ה הילכך ממשמע דמתני' דנקט בהמתו כו', דהא מ"מ אהנו ליה מעשו שע"י מלאכתו של איינו יהורי היה יכול לשתחות במקום זה עצמן. אך עיקר סברות הר"י דמחמיר שם לפ"ז שלא היה יכול להינות מהענין במקום הזה בלא עשיית הא". אבל בנידון המג"א דהיה יכול לילך בהמנעל במקום זה שהוא אף אם לא היה כלל מחליקו העיאו יהורי ע"כ כי"ע מודו להקל דהא אין זה שינוי מקום כלל. וגם שם היה צריך עכ"פ לעשות מעשה במקום ועשה כגן לילך לבית האינו יהורי ולשתחות או להעמיד בהמתו ע"ג עשבים וכ"ג ע"כ אהנו ליה מעשה האינו יהורי דא"צ עכ"פ לעשות איזה מעשה במקום ועשה ע"כ אסרו, משא"כ בנ"ד דלא היה יכול לילך בהמנעל אף אם לא היה מחליקו ע"כ לכ"ע מותר בנ"ד. ולכן אף אם היה מරחה האינו יהורי בשוואקס דזהו מරחה גמור מ"מ מותר לכ"ע. וגם הוא בעיקר פלוגתת הר"ת והר"י יש להקל מצד דהו פלוגתא בדורבן ולא הו כmo ספיקא דורבן בDSL"מ דשאני ספיקא דריניא כמש"כ הפרי חדש [אור"ח סי' תצז ס"ק ג] והש"א (בס"י צ') ורעד"א בתשובה (ס"י ס"ה). ועין במג"א (ס"י שכ"ה ס"ק כ"ה). וגם הא איןו יכול האינו יהורי לאסור עליו חפץ שאינו שלו אם לא היה עושה זה ברשות הבעה"ב אך אף אם היה עושה זה ברשות הבעה"ב ג"כ אין להחמיר.

[ג] ומה דחקשה כת"ר בהן דעתדים (דף י"ד ע"ב) דעתדר בתורה לא אמר כלום. ופי הראב"ד [שבועות יב, ד] הובא בר"ן שם [ו"ה הנודר בתורה] ובנודר ממש קאמר דלא אמר כלום ממש דדעתיה אגוליים. וקשה לשיטת הראב"ד

ימות החול דרכו על יום השבת ועכ"ב לא ניחוש דעתשה ביום השבת. כן היה מקום לדון. אבל באמת זה אינו משומם דיש לחלק דעתך נידון התבואות שור דהتم אם ניתלי לומר דעתה דעתשה כן בשאר הימים דהמ"ר הרוב ע"כ מAMILא אין לנו מקום לחוש יותר, משא"כ בנ"ד דאף דעתמא דעתשה עסקיו ביום החול דהא אף髯ה מלאתו ביום השבת דהא כל יום ויום ראוי לה דעתשה מלאכתו גם ביום השבת דהא כל יום ויום ראוי לה ע"כ אין זה היתר מועל בנ"ד כלל.

[ה] שוב ראיתי לדון בנ"ד להיתר לא ע"פ מה דעתתי בשוו"ת חותם סופר (חלק שני סי' פ"ג) שכטב דאף מי שהוא חשוד לחילול שבת נהי שהוא מומר לכל התורה מ"מ אין שמותר לכל התורה ע"ש. ע"כ יש לדון בנ"ד שמתנה עמו בפירוש שמצוותו שלא עשתה מלאכתו ביום השבת^ט ואם עשתה ביום השבת לא יטול שכטו מלאכתו ביום השבת, ועכ"כ כשיעשה גם ביום השבת ע"כ אין רשותי ליטול שכטו بعد אותו היום ואם יעלים זה מן הבעה"ב דינו בגזלו, וכיון דמי שנחסדר על חילול שבת לא נחסדר על איסור גזל ע"כ לא חישין שעשתה עסקו גם ביום השבת, דהא אם עשתה ביום השבת אין רשותי ליטול שכטו ורק ע"י איסור גזל, וכיון דאיינו נחסדר על איסור גזל ע"כ מAMILא לא חישין שעשתה מלאכתו ביום השבת כיוון דלית לה הנאה מיניה רק ע"י איסור גזל ולא נחסדר ע"ז^י. ע"כ هو זה היתר מספיק בנ"ד כשיתנה עמו שלא יטול שכטו بعد מלאכתו ביום השבת. וע"ד האוסטעלונג דעתgi ג"כ שיתנה הנותן הסחוורה עם המקבל שלא עשתה עסקו הנחוצים לעסוק זה ביום השבת ואם עשתה לא יטול שכטו. ע"כ שפיר יש לדון ג"כ היתר זה.

סימן יד

[א] מה שהסביר לרוב גדול א', רוצה לדון בדבריו המג"א (ס"י רנ"ב ס"ק י"ג) שכטב דאם האינו יהורי מחליקו בשבת שרי דהיה יכול ללבושו בלבד"ה. וע"ז העיר כת"ר דזה תלוי בפלוגתת הר"ת

ס פ ר

שאלות ותשובות דברי מלכיאל

חלק שני

על חלק יורה דעתה

סתמי העניר מלכיאל צבי הלוּ באמוֹר המופלא ויאט טויה יונה הלוּ ול
התופיך לאפזא יע"א בעהמ"ח חידושי עין יפה על נרה, ושווית דברי
מלכיאל חלק ראשון.

נדפס מחדש
עה"ק ירושלים טובב"א
שנת תשס"א לפ"ק

בון שלמה לא"ב פולא המכלה נכירים. ונזהה מוכר לשלטן
מכבר טה.iken. וכן צד"י ייקו טה הרכבה בirlis ריק מל'ך
הollow ממל'ך טה.iken. וכן צב'ט בirlis ריק מל'ך מל'ך
טה.iken. וט' טה.iken. כ"ז טה.iken. וכן צב'ט בirlis ריק מל'ך
לה'ל ממל'ך טה.iken. וכן צב'ט בirlis ריק מל'ך מל'ך טה.iken.
ר' טה.iken. וכן צב'ט בirlis ריק מל'ך מל'ך טה.iken.
ת' טה.iken. וכן צב'ט בirlis ריק מל'ך מל'ך טה.iken.
ט' טה.iken. וכן צב'ט בirlis ריק מל'ך מל'ך טה.iken.
ט' טה.iken. וכן צב'ט בirlis ריק מל'ך מל'ך טה.iken.
ט' טה.iken. וכן צב'ט בirlis ריק מל'ך מל'ך טה.iken.

35

ה' ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט' ט' ט'

(ט) וּהָנָה, הָגִיא ס

ף דכו טה.ם נטט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט' ט'

ט' וְעַפְצֵץ יְמִינָה ט' נִכְחַד
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'

י) וְעַדְךָ גִּילָה ד
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'

ט' וּדְבָרָה בְּמִקְמָה
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'

ט' וּבָרָה מִן כָּל ד
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'

(ו) וְהַסְבָּרָא וּמִמְוּאַד
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'

ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'

(ז) וְעוֹד גִּילָה ט' שֵׁקָר
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'

ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'

(ח) עַבְפַּט
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'

ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'

(ט) עַבְפַּט
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'

ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'

ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'

(ט) וְמִמְילָא
ט' ט' ט' ט' ט'
ט' ט' ט' ט' ט'

38

קשר ובכלים שהזינה עבورو. משום שלא נכנס זה בוגדר נאמנות אלא בידיעה עצמית שהוא כרואה ממש כיוון שידוע בברור שאין מסקרת לו.

וראייה גדולה לזה מהא דכתובות דף פ"ה הדימנה רבא לבת ר'ח לאפוקי שבועה אשכנגדה ואיד פפא השתה אמר מר קים לי בגוייה מלטה הוא כגןABA מאר ברדי מערענא טטרא אפומיה והרי הוא דבר שצורך שני עדם Dempum וה לא האמין רבא לר'פ לאודר עלי טטרא דאיין אחד נאם להוציא שטר חתום מיד מהזיק בו כדאיתא ברשי' ומ"מ מועל קים לי בגוייה לאודר עלי טטרא. אף שודאי אין סברא לומר ר'ב לא היה מאמין בר'פ כתבת ר'ח דהה הקשה ר' אדא בן מתנה לא יהא ר'פ כתבת ר'ח חזין ולא גרע ר'פ מבת ר'ח דאל"כ לא היה לו מה להקשוט אם היה שירק להסתפק שמא בת ר'ח גודלה בצדקה מר'פ וגם ר'ב לא השיב לו שבת ר'ח גודלה מ"פ אלא ודאי דר'פ היה מוחוק בחסידות עוד יותר מבת ר'ח ושוגם ר'ב ידע זה ולכן הקשה שפור ואיך ציריך להבין טעם ר'ב מ"ט גרע ר'פ מבת ר'ח.

וזיריך לומר דעתך נאמנות היינו שאינו יודע בידיעה עצמית שאינו משקר רק מחמת שהוא ציריך וחסיד יודען שלא משקר ויש להאמינו איינו כלום להאמינו ביהודי דתתורה נתנה גבול שאף משה ואחרון אין נאמנים ביהודי לדני ממן כמו כל אדם שתה בחזקת כשרות ולא נתגה תורה לשיעורים שכל אחד יאמין מי שודיצה ולמן כל כח הנאמנות נתנה תורה לכל איש שסתמו הוא בחזקת כשרות כמו לזריק וחסיד היהוד גדול בעולם ממש ואחרון והצרכיה דוקא שניים. אבל זה ר'ק מדין נאמנות שלא מכיר האיש וטבעו ומדתו יעצם ר'ק מצד חזקתו אבל אם יודע וכיר את האיש בעצם מצד טבעותיו ומנגניו שניסחו הרבה פעמים וראה שאינו משקר אין וזה מצד נאמנות אל הוא כרואה ממש כיוון שהוא יודעה עצמית שידוע ומכיר שלא מצד חזקתו. ולמן אף שודאי דע ר'ב שר'פ איש נאמן כיון שהוא ציריך וחסיד עוד יותר מבת ר'ח אבל עכ"פ הוא ר'ק מצד חזקתו ונכנס בוגדר נאמנות שע"ז נתנה תורה גבול שאף משה ואחרון אין נאמנים ביהודי כסותם איש. וזה מה שאמר ר'ב אעיג' ואיכא מר ע"א לאו כלום הוא פ"י אף שברוי לי שאינן משקר מ"מ ע"א לאו כלום הוא דתתורה פסלו שלא ניתן לשיעורין ושאנין בת ר'ח שקים לי בגוי פ"י ידיעה עצמית שלא נכנס בוגדר נאמנות אלא כרואה שלו ממש. וזה שלא קרעינו טטרא אפומיה הוא מהמת טהרוי ר'ק לר'פ נאמןABA מאר בריה ולדיניהם

החותומים על ההכשר וכתריה הוא המחוור לדאות סימני הכהרות ולהזיר להקביבות שידיחו וינקרו כדיין אף שידוע שאפשר לא ישמעו לדבריו וכשאינו מוצא סימני הכהרות עליו למסור להיעד והם דנים בוה אני רואה לעיד שם איסור טהרוי בוה הוא רק מתכו ולייא קלקל כלל.

ובדבר להיות חבר בוגדר הרבנים שמkillion בוה איini רואה שם חשש כיון שאין עשוין והמושם קלות אלא משום שסבורין כן מאיה טעם שהוא אף אם הוא טעו טעות אין זה מונע מהיות חבר ורך אם הוא מצד קלות במצות התורה או היה אסור להיות חבר עין בסנהדרין דף כ"ז אבל הוא יש רבנים גדולים יראי ה' בוגדר ואין להחשים קללים. ובדבר אלו שמידחין את הבשור רק בזילוף מים מעתים או בכbow בחתיכת בגד שרואה במיט ודיין אין רוח חכמים נוהה מוה אבל מה נעשה שהרבה במדינה זו מקילין בוה וכיון שהוא ר'ק חומרת הגאנונים אין לאסור.

ידידו מוקירו

משה פינשטיין

טימון נ"ד

← בעניין קים ליה בוגה לנאמנות באיסורין

ליובאו.

בהתויתי במאסקווא בשנת תרצ"ד נשאלתי בדבר שהאבבות ניונים במדינה הוצאה בעזה' על שלוחן בניהם ובונותיהם האוכלים נבלות וכל דבר אישור ורוכב הם כופרים בה' ובותרתו ושבקי היתרא ואכליל אישורה זא"כ אין נאמנים על אישורים ואין לאבבות החלשים והוקנים עצה איך לאכול בשר כשצרכיים לבリアותם וגס לא כל דבר מבושל דאך שסתם כלים בני יומן מ"מ הרי הוא כלכלה כיון שקבע מושבו אצלם.

וחדשתי שיש מקום לחלק להרבה אנשים. באם האב יודע וקיים ליה בגזה דבתו וככלתו שלא יכשלו בו באיסור משום דמכיר טבעה בידיעה ברורה ע"י שניטה אותה הרבה פעמים וראה שאינה מכשילה מטעם שאינה רוצחה לצערו או שטענה שלא להעביר אחריהם על דעתם. יכול לסמוך עליה ולאכלו מה שמשלת בעדו מבשר וכל דבר כשארמה לו שהוא מבשר

א על שאר או רק מה ליתן להם רים בטיעות במועד דבר קנו דהש"ד וב להפריש שגם הש"ד כשר בלא ב להראתו חוק מקום בדור בכח"ג שלא ברצון רישו, מ"מ דעתם אף זו בידיעתם סוף סעיף בדיו ואיפלו בג' שהקשה ידי תרבות עם הרמ"א בני עולה ב זה שיש זונת נקה"כ איזו לחוש שלצון יש ז כמספר להה כמ"ש או עיי"ש רק לחיש חרדים מ"ט זה שייעבור יש לחוש באיסורים בנו השגחה יד דבכליות הרבניים טעם אם דרתם שעיה זום מותר ציזים והוא שייסמכו תריה הוא ז הרבניים

לצדיק או שבביצים כיוון שאנו
ונקל לרשות לא מירתתי כלוי ה
כ"ב דיאמרו דלא יתברור משׂו^א
כשייבאו ביצים מאותו עוף
אתהדי כדאמר בגמ' דוערבא דין
ישראל דוקא. ותשאר הקושי
לומר דסובר העט"ז שהרמ"א
כהרמב"ם אלא שציד עדייף, דם
על והרמב"ם בזה דעתך אין לו
שפיגלי עליון. בשלהמא אם טעם
סובר כלל דאייכא מעלה באומן
משמעות שבועה דעת התוטס' חולין
אקלילא והרבבה האשוגנים שאומן
שלא יפסיד אומנתו וציד סובר
המלואים וצבי לצדיק אבל אנ
שייש מעלה באומן אך שסובר
אומן מטעם דלעיל מנא ליה
זה ולהתיר בצדיק אף שאסור ז

ויתור ממשמע שהרמב"ם לא
באומן לנאמנות בעכו"ם דאם
מעלה דלא מרע אומנתו מנא ליה
איסור בה יותר בטיעמת סתם
צ"ו מפורש שלילוה לר' יהנן
קפילא ארמאה ואח"כ אמר רבי
ואמור רבנן בקפילא. ואף של
ראיה שאין חילוק מהא דהיתרוא
ולא בעינן שהיתה קפילה כדתו
הbei י"ד ריש סי' צ"ח אבל
אמר רבא דאמור רבנן בקפילא
דוקא וכיוון שאנו בשילוב הבנת
הטעם אין חלק בין ישראל
משמעות עכו"ם אינו נאמן
שלא מרע אומנתו. אבל ודאי ז
סובר שלילא שום מעלה לנאנ
אומנתו דלא מסתבר לו שיה
לסמור על זה משום דכמה א
רמות במלاكتון ולטנו הכרה
שקפילא לאו דוקא או שכיל הבה
לכפיbei בס"י צ"ה. אף שזו
מצד שני הילשון שהဟיברא ע
אמר בקפילא ובאיסורא שעכו"ם
בקפילא אבל הכרה לדוחק מז
עכו"ם לא היה נאמן לא היה לנו
דאינה חוכה ברורה אלא צרי
נאמן.

שלא תכשilio לשם עלייה ולאכול מהה שמבדשת
בערו ואמרה שעתה בהבשר אבל לאחרים ושלא
בשעת הדחק ולבאים יש להתחמי.
משה פינשטיין

סימן נח

בעניין נאמנות הפעתקטערעם בכתבם

חמשה עשר בשבט תשט"ו.

מע"כ יידי הרב הגאון מוהר"ד יוחזקאל הלוי
గרובנער שליט"א ר"מ ביש"י חכמי לובלין בדעתראיט.
ראייתי את דברי כתרת'ה אשר הארייך לבדר להלכה
אשר יש להאמין למגהני הפעתקטערעם ומה
שכotta אשר עושים ריק משומן שנעשה מודעשטיביל
וכdomה מכמה טעמי מטעם אומן לא מרע נשיה
ומטעם עבידי לאיגלווי ומטעם מירחת מעונש לפוי
חוק מדיננתנו ומטעם דהיתה התשובה שלהם לשאלת
שנוגע לחולה ולא שאלה להבשר ורבדריו נקונים
לידנא.

אבל מה שכתב כתרת'ה לתרץ קושית הרץ ע"ז
דף מ' והלהם משנה פרק ב' ממ"א הלכה יט על
הרבמב"ם שם שפוסק זאיין לוחין ביצים מן העכו"ם
ובריטאה דלוקחין ביצים הוא מישראלי א"כ מאי
פרק בגמ' חולין דף ס"ד וכח"ג מי זבנין מיניהם
וחתניין אין לוחין ביצה טרופה מעכו"ם הא בריתא
دلוקחין ביצים אידי ביישראלי, דגם לרמב"ם יש
חולוק בין אומן לטסתם עכו"ם ואירוי ב' הבהירות
בעכו"ם אף הכא דלוקחין ביצים אבל באומן ותגר
שאני דשיך לא מרע אומנתו. אינו נכוון דהא מפורש
ברמב"ם בה"ח שואל לצדיק ישראלי המוכרה אלמא
דאף בצדיק שהוא האומן והתגר מציריך הרמב"ם
שייה יישראלי ואין חילוק לדוייה בין ציד לאינו
צדיק לעניין נאמנות והבריתא איירוי בישראל דוקא
ואינו גורס מן העכו"ם וכדסבורי כל הראשונים בדעת
הרמב"ם.

אך אם נימא בדעת הרמב"ם שג"כ מודה שיש
חילוק בעכו"ם לנאמנות בין אומן ותגר לטסתם עכו"ם
כדרוחיכת כתרת'ה מחלוקת תגר מוציאת עכו"ם מהודיעט לעניין
ЛОקה טלית מצויצת בפ"ב מצויצת ה"ז נזטראך לומר
ציד אין כאותן ותגר דלא כסברת המלאים וצבי

אחרים שאין מכירין אותו בעצם הרי לא יאמין
לו יותר מסתם איש ולכך אין יכול לכרען השטר
שהוא כשר אצל דיניהם אחרים ורק שהוא אין יכול
להזדקק לו ודנחו כشرط פסול כפרש".

היפילו להר"ף והרמב"ם שסבירי הכר"ח בתום
שוק מצריכו שבועה היי ג"כ הנאמנות להה מטעם
שהוא ידיעה עצמית שלא מגדר נאמנות אך שסובר
שם"מ הוא רק כברור בועלמא שמועיל שבועה כנוגה.
וכן מוכח לשון הרמב"ם פ"ד מסנהדרין ה"א שטעם
האריכה תורה שני עדים שבום שבויו לפני הדין
שני עדים ידוע ע"פ עדותן אע"פ שאינו יודע אם
באמת העידו או בשליך עיי"ש חווין מהה שדן
בלקדים לייה בגויה הוא שביבן שמכירו בעצם שאינו
משקר הוא כידעה עצמית שלא מטעם גוד נאמנות.
וא"כ גם לגבי איסוריין בחשוד שאין לו נאמנות מצד
דין נאמנות שהחשוד על הדבר לא מעירוי, הוא
רק בסתם אדם שאינו מכיר בברור טבעותו ומנגנו
אבל כשמכירו בברור ו יודע שאף רק לו לא ישר
בעצמו לא ישר לאחרני או שאף רק לו לא ישר
להכחילו יכול להאמינו ממש דהויה זה כידעה עצמית
שלא מטעם נאמנות.

ולא מביאו לא"ר והראב"ד אלא אף להרמב"ם
והר"ף שהוא רק כברור שמועיל שבועה גודו מ"מ
הוא בדור כוה שמועיל באיסוריין דהא נאמנות ע"א
במנון מציריך רק שבועה ומועל לגבי איסוריין א"כ
גם קים לייה בגויה דמעיל להצרכו שבועה במנון
הוא מועל לגבי איסוריין. ולכך אם האב מכיר בנתו
וכלוו שלא יכשלו באיסוריין בדיעת ברורה אף
שבצעצטם הם השורדים לאוכל להאמנים ולאכול
מה שבלול בעדו ואמרו לו שהוא בשור כשר ובכלים
כשרים. ויש מקום להתריר גם לאחרים לאכול מהה
שבשלו לאביהן דאף שבמנון לא יאמיןו דיניהם
אחרים שטמעם וזה לא קרעינן השטר לרשי"י כדברתאי,
הוא רק במנון שעד אחד אינו נאמן וא"כ ר"פ
גופיה אינו נאמן מה שאמר דיניהם שאבא
מר בריה לים ליה בגויה שלא ישקר אבל באיסוריין
שע"א נאמן א"כ יש להאמין שלא ישקר אבל באיסוריין
שאומר שקים ליה בגויה דברתו שלא תכשלו והשדרה
זו בשלה בעדו וויכלנו גם אחרים לאכול.

ואף שכחטו הר"ף והרמב"ם דבזה"ז אין דין
דין קים לייה בגויה מסתבר שהוא רק בדיני ממון
ולא באיסוריין שאין בזה דין ב"יד ולכך בשעת הדחק
ולאנשים חלושים יש להקל אם יודע בברור שקים
לייה בגויה מצד טבעותיה ומנגגה באיזה נסיגות

(40)

קול כתולכ

ניסן ה' תשס"ג

חוברת נייד APR - 7 2003

הנ

בס"ד

החוּברת הַזָּאת מוקדשֶת

לזכר ולעילוי נשמת אדם יקר
ידיד עליון וידיד נפש כל ישראל

רבי בנימין בן רבי צבי אופנהיים רצ"ל

איש אמת עבד במסירות נאמנה
ראש וראשון לכל דבר שבקדושה
מצא חן בעני אלקים ואדם
עמד לيمין אחיו בני ישראל בכל צרותם
עד אשר נקטף בדמי ימיו
בערב ש"ק ח' אדר תשס"ז לפ"ק

.ת.ג.צ.ב.ה.

הונצח ע"י אשתו ובני משפחתו שיחי'

יצא לאור ע"י מחלקת החינוך של אגדות ישראל באירופה

לכיתו ומדליק, אינו צריך לברך ברכת שהחינו עכ"ד. הרי מכוון בהריא דעשה השילוח חשוב כבשיותו ממש לענן ברכת שהחינו, ואשר ע"כ גם בנ"ד לא חשוב עשיית המזווה בעצמו בפעם הראשונה בחיו כיון שכבר קיים מזווה מילה ע"י שלוחו שהוא כמוותו ממש וכמש"ג.

ולפ"ז יוצא מהוראת מ"ן הגמ"פ זצ"ל, אם האב מל את בנו הראשון בעצמו בפעם הראשונה בחיו מברך שהחינו, אבל אם כבר קיים מזווה מילה ע"י שליח ושוב נולד לו בן שני, אין לו לברך שהחינו אע"פ שמל אותו בעצמו בפעם הראשונה בחיו וכמש"ל.

והנה שלחתו למزن זצ"ל לחוות דעתו בענין זה, והшиб (ע"י נבד) דזה אמת שאין לדמות מזווה מילה לסתם שאר מזווה. אמנם יש לברך שהחינו בעוד מה עשו רשות כמו ביטוי הרם. אך כתוב נכון שם, שלא קיבל בודיק מה הגדולה מהי יש לברך ומהי אין לברך). וקשה לסמוך על הרמב"ם שנראה כפי מנהגו וכמש"ה הרמ"א. ואין חילוק בין אם זה בנו או בנו של אחר, אם זה מילה הראשונה שמשמש כМОHAL דבר של תמייה בפרהסיא. אכן יברך בלחש מאחר שאין זה המנהג המקובל, שאין לעשות דבר של תמייה בפרהסיא. ואם אינו מוהל, אז גם לבנו הראשון אין לברך שהחינו אלא א"כ יהיה פודה"ב, ואו תלוי באיך נוהגים בזוה, ע' בש"ר (ס"י רס"ה ס"ק י"ז) עכ"ד.

❖ ❖ ❖

הרב שמאי קהת הכהן גrosso מורץ קהל מחזקי הדרת – בעליוא, ירושלים

סמכות אדם בגדר קים לי בגוויה

7 עי' בשوت אגרות משה (י"ד חלק א' סי' נ"ד) שמחוזר דיש מקום להקל להרבה אנשים אם האב יודע וכיום ליה בוגה בדתו וככלתו שלא יכולו באיסור משומך מכיר טבעה בידיעה ברורה ע"י שניסה אותה הרבה פעמים וראה שאינה מכשלה מטעם שאינה רוצה לצערו או שתבעה שלא להעביר אחרים על דתם אע"פ שהם אינם שומרים תורה ומצוות יכול לסמוך עליה ולאכול מה שմבשלת עבורי מבשר וכל דבר כאשרלו לו שהוא מבשר כשר וכליים שהזמין עבורי משומש אין זה נכנס בגדר נאמנות אלא בידיעה עצמית שהוא כראוי ממש כיון שיירע בבירור שאינה משקרת לו, ועי"ש שהביא כמה ראיות אלה. וכן הביא ביו"ד (ח"ב סי' מ"ג) גם כן זויל אבל ע"ז ציריך ידיעה ברורה לכך דבעל שמכיר את אשתו שהוא אתה תמיד כעובדא דרבא שהאמין לבת ר'ח אשתו וכאוב את בנו כעובדא דר"פ וגור וראו תמיד והכירו שטבעם שלא לשקר ולא מצד איזה פעמים שיש לתלות שהיה להם איזה טעם שלא לשקר.

ומכח יסוד הניל נראה לפשט למעשה לאחר שהיתה משגיח כשרות כמה שנים והיה מרדך בקהל כבמורה ואח"כ נתברר לו שאמו הייתה גוי, והרי הוא אינו יהורי, האם יש לסמוך עליו על מה שהשגיח ערך עכשו כיון שהיא גוי. ולפי יסוד

זי הרם
ו, אבל
לברך
ראי יש
והחינו
בפעם

הבהיר
צי ממן
שבטב
מעשה
ליהו
שם.
שועשה
רי י"ל
ס האב
זרמ"א
הרבה
בזה.)

נת בנו
למול
בפעם
לה עי'
יעשה
בפעם

ל, כר,
לענן
עשה
יעתם

לענן
(ונוכה),
נסים,
ז אינו
בליל
אשרנו
ל שני

בזה שותף בכל הבור וחשיבא קרקע הבור בקשרו שבתוון משומ חבטא. אכן ק' דנמצא לפיז' רבעמת כל מניה אבן בעבור המעשה של האבן, אלא ע"י האבן נהירה שותן הבור, וא"כ קשה דכיון דאינו מחויב עבר הרחיפה שע"י רשי' לחיב בעל האבן והוא גרם כל הנפילה, ואם נימ התוס' שבדך' ב' ניחא.

ב. ומ"כ שם דלשםואל כיון דהא גופא חידוש הוא ר שהוזק בו ע"פ דהוי גורמא ולכון אין לחלק בין הבעל ביטודו משומ דממן' אם שמואל מורה לרבק הבעל מודה וחתטא לא הווי מעשיין, א"כ אכתיה מא שיטא ח למאה רק בהבעל והוא מעשיין חיב אפיקו בשוחזק ב מעשיין לא, אלא מא בע"כ נימא דשמואל בהא גופא ו דחבטא חשיבא מעשיין, ולהא הלא לא מהני סברתו. וא"כ סגי לפרש מחלוקתן וא"צ לפירשו.

ומדברי הרמב"ן במלחמות (בפ' הפרה) נראה לפרש ר היא בעיקר חיבא דברו, דרב ס"ל דעתך חיבא דברו והוא אבל אינו מחויב בעדר מעשה של הבור, פי' שאינו מחויב של המזיק, אלא מחויב על כריטת הבור ועשית המזיק משומ דרק הבעל הוא בכלל עשיית המזיק, אבל שמואי המעשה של הבור וכןן מחויב על החבטה, כיון שע' בהקרקע וחшиб מעשה דברו. וזה סברת התוס' ברף י' ב' גם על חבטא דרקע עולם שמחוץ לבור, אבל התוט' בר' בקרקע עולם שמחוץ לבור, זה מפני שטוביים דרב ושפ' דבר, דבר ילי' לה מקרה דחיבא הוא רק להבעל ולכון מ' מחויב משומ דרקע עולם הוין, ושמואל ס' לדחתורה חיו דחшиб בעל הבור גם לגבי חבטה, וסבירא זו הוא לא שייכ'

❖ ❖ ❖

"מי יתן והיו אנשי מתנדבים לפרנס ת'

"לכן לא יעלה על מחשבתך עצת היצור הרע שיש בקבלה ופרש דרבנן ומלמדים וראשי ישיבה איזה חטא וחשון ב להסית לפרש מן התורה. וכי יתן והיו נמצאים אנשים ותלמידי חכמים היו מתודים בני תורה גdots ישראל ובועל שאין לו בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה."

(פומ' מגמה מט)

הניל יש לסמור עליו, ולא מטעם נאמנות, דהלא נתברר אה"כ שהיה גוי ונגי אין לו נאמנות, אלא כיון שהיה מרדיק בקהל כבמורה וחשב שהוא יהודי אין זה נכנס בוגר נאמנות אלא בוגר ידעה עצמית שהוא בראי' ממש כיון דידיעין בבירור שלא שיקר.

ולפי יסוד הניל יש לתרצה מה שמקשים איך סמרק יצחק אבינו על עשו שאכל מצינו כמו שפרש', הא כי ישראל מומר. ברם להניל ניחא כיון דעתו כי מוכן לעשות הכל בשביל כיבוד אב כמו שאח'ז'ל והיה נזהר מאר שלא לגרום לו שום צער ואם הי' נתודע יצחק שלא היה עשו נזהר מאר בשם' המאלים הי' מצטער יצחק וקיט' יצחק בגינויו דעשה שהוא מאר בשם' האוכל בשביבו שהוא בתכלית הנסיבות כדי שלא לגרום לו שום צער מש'ה שפיר היה יכול ליטמור עליו וקל'.

❖ ❖ ❖

הרבי יחזקאל הכהן קלאר

כולל אברכים בכיהכ'ג בני הישיבות, סנהדרי המורחבת, ירושלים

בסוגיא דבר

(מו"מ בדברי האג'ם חלק ח'ו"מ א' סי' צ"ח)

א. באג'ם שם מביא קושית הריש"ש (ביב"ק ג:) אהא דאיתא בגמ' שם דרכיו ונייעו בתור דנ Nich בין לרבק בין לשמוואל הינו בור ופירשי' דאיירי שהוחלך בהן, והק' ברש"ש דכיוון שمفיקין היכי מחויב לרבק בחבטא דרקע עולם, ותרי באג'ם דריש לדוחוק דין כוונת רשי' לחיבבו לרבק אלא לומר שיש לכיוו ונייעו דין בור דרב' היה פטור בזה ולא יתחייב אלא בהזוק בכיוו ונייעו עצםם, ולשםואל יתחייב, ויסכום רשי' דלא כהOTOS' ברף כ"ח דסל' דשםואל אינו מחייב בחבטא דרקע עולם שמחוץ לבור עצה". ולא ידעת' מי הכריחו לפרש כן לשמוואל ולוקמא לרשי' כדעת התוס' שבדך' ג', הא הויל' לפרש לשמוואל כשם שפירוש לרבק דהא לא משכחת לה חיבא דכיוו ונייעו אלא בהזוק בהן עצמן.

אכן דעת רשי' מוכרתות כן דסל' כהOTOS' ברף כ' ב' רעני לקמן גג. גבי הא דאמר רבא הניח אבן ע"פ הבור וכוי' בגיןו למחוקות ר'ג' ורבנן, דישית רשי' דרבנן בעל האבן חיב דהוא גרים כל הנפלח, ופשטו כוונתו דלבנן חיב בעל האבן נ'ש דומיא ושור שדחף, וע"ע דהא ס"ס לא נחבט השור בקרקע של בעל האבן אלא בקרקע הבור, ובשלמה לשיטת התוס' ברף ב' דשםואל מחייב אף בחבטא דרקע עולם דחוץ לבור ניחא הכא לשמוואל, אבל לשוי התוס' לעיל ברף כ"ח דאפיקו שמוואל לא מחייב בחבטא אלא בקרקע שתוך הבור תקי' דט' מחייב הכא בעל האבן עבר הרחיפה, והן אמרת דכן הקשו התוס' שם להודיא ותוי בזיהל יש לחלק כיון דיש שם תקלה על הבור, וכוונתם בפשיות דע' דהנחת האבן מנבהת לבור הול' כבור ה' י' ובא אחר והגביהו דמבעואר לקמן נא. דנהיה

שיל"ת

ספר

חתם סופר

דרשות

השלם המפואר

כרך ראשון:

לפני ימי הסליחות, ז' אלול, ראש השנה
שבת שובה, יום כיפור

רבינו משה סופר זצוק"ל

בעל שו"ת וחידושי "חתם סופר"

יצא לאור במחודורה הראשתונה בשנת תרכ"ט מכתבי"ק,
בנוספת צוינט מתג"ץ ומזהיל, והעוזות "שער יוסק"
על ידי הגה"ץ רבוי יוסף נפתלי שטרן זצ"ל חתן הג"מ שלמה אלכסנדרי סופר זצ"ל
בן מרדכי שמעון סופר זצ"ל אבידק"ק קראקא ובעל מכתב סופר
בן מרדכי רבנו המחבר זצ"ל

ועתה יוצא לאור במחודורה מושלמת חדשה ומפוארת
על ידי מכון להוצאת ספרים וחקיר כתבי יד
ע"ש החתם סופר ז"ל
עה"ק ירושלים תוכב"א
תשע"ה

מדינת ישראל עוצז

כונת הקרא
בתחילה, שה'
טיב לרשעים
השבים ומשיעים
בנה השופר
שאן ל"ס"
אהיה בו

זה י"ל כוונת הקרא פנוי ה' בעושי רע,
שביתם מלא טרכ' וכל טוב נכנסים לבית
התפללה ומתחפלים מקריותם, וראו
הם שיענו מן השמיים, ואמר עפ"י
שהיתה לי נחלתי כאריה בעיר ולא
כלבא, מ"מ سنאותם משום שנתנו עלי
בקולה על ידי שליח ציבור שאינו הגון.

והענין, כי אמרו חז"ל במסכת ברכות ש"ז שאינו הגון,
תפלתו אינה
מעוררת הציבור
וכן קול הא
בעל
בchap. ע"ב) כל המגביה קולו
בchap. הרוי הוא מבאי בעל, כאילן
און שלמעלה אין שומע ח"ו. אך השליה
ציבור ההגון ולכבו שלם עם ה' הוא
מגביה קולו, לא ישמע אל ויענהו, אלא
לעורר לב הציבור שיתנו דעתם ויוררו
מחשבתם, והדברים היוצאים מקירוחם לבו
נכיסים ללבותם ומחשוביהם מקשורות
ומעוותפות בתפלה לעני כי יעטו, נמצא
זו הוא שליח מן הציבור אל הציבור.
אבל שליח שאינו הגון, הדברים אינם
יוצאים מלבו ואין נכניםים לבן הציבור,
ואם כן קול זעקו אשר ישמע הוא
להشمיע קולו לשמים מעלה נבני
בעל, והיינו נתנה עלי בкова, עלי
דייקא, ולא אל הציבור, על כן سنאתיה,
ויפה אמרין זה ש"ז שאינו הגון.

בתיב (ירמי י"ב ח) הייתה לי נחלתי
כאריה בעיר נתנה עלי בкова
על כן سنאתיה. ואמרו חז"ל במסכת
תעניית (ט"ז ע"ב) זה שליח ציבור שאינו
באור העני
דש"ץ שאינו
הן הנורם שם
תפילה הצדיק
לא תיענה

הgon. יש לדקדק מיי כאריה בעיר,תו
וכי הקב"ה שונא השליה ציבור מפני
הכול, הלא שנאתו מפני מעשייהם שאינם
הגונים. ולקושיא ראשונה י"ל על פי מה
שאיתא בזוהר (תיקו"ז כ"ב ע"א) על
המחפלים ביום הקדושים רק על
פרוטם ומחיה וככללה, שהם צוחין
כלבא הב לו חי הב לו מזוני ולא
MSGICHIM ביקרה דמאיריהון ובגלוותא
דשכניתא. נ"ל לעומת זאת יכינה ההיפך
מן"ל באירה השואגCSI קשייש לו טרכ'
(כעמוס ג' ד'), ה"ג אנשיים צדיקים עפ"י

בפרשת השבוע (דברים כ"ט י"ח) ודקדוקים
בפרקאות
בפרשה נזכרים
"ותברך בלבבו לאמר שלום
היה לי כי בשידורות לבי אלך. יש לדקדק
מה שלום יהיה לי דקאמר. גם לדקדק
אומרו לא יאבה ה' סלוח לו, כי ממן
אי לא עשה תשובה אמאי לא יאבה
לסלווח, ואי עשה תשובה אמאי לא יאבה
התשובה והזהיר עליו.תו יש לדקדק
אומרו מהפכת סדום, מה היה לו לתלות
בסדום ועמורה. גם אומרו וגוי על
אשר וגוי ויעבדו אלהים אחרים וגוי ולא

חלק להם, ו
הנסתורות לה
נאמרו בו.תו
א) והיה כי
והקללה וגוי וו
הא ההתעוררות
לא על הברכו
הזה

והנלו"ד, פר
מכ
להכenis עצמו ב
אפיקו מקיים כ
משירות לבו
אינו מקבלו על
זה האפיקורוס
סלוח אפיקו ב
מיניות מית (ע'
שניה והיה כי
האללה הברכה
בפועל, אלא ג
עליך, אפיקו עז
לבו אשר השיא
ועל, או אם ישו
זה ענין ב

הנביא מבסיה °והנה על ה^ו
לעבדו ה' שיוון
שלום ו
המדיני אבל לא
לهم יאות יותר,
פניהם לכט' העל

יא. ראה להן ז"ר
סליחות דרושה ה [ג]
[שס"י ד] ד"ה אה
השלום שאפיקו ישו
בין שלום בינהכ
אומר חלק לבם עז

לפניהם כל מה שבחותיו לעשות רצון
הבריות, כי כל מה שבחותיו פונוט לשם
ה', על כן הבטיח הנביא (ישע' נ"ד י"ג)
ולב בניך למודי ה' ואפי'ה ורב שלום
בניך כי הוא פלאין.

והנה אמרו חז"ל (ב"ר ל"ח ו') חברו
כונת האפיקוריסם
עצבים אפרים הנה לו, חלק لكم
עליהם
עתה יאשמו (הושע ד"י י"ז). על כן אמר
זהה חברו, ובכל
את לא ישלח
להם ה', כי לא
קיבלו התורה
בליבם

לבי אלך, אם ארצת אשמור מהתורה מה
שארצה ובאו דרכ לעצמי, והוה ס"א
שיטול לו ה' בעבור השלום, לא יאה
ה' טילות. והנה סדום ועמורה נהפכו על
שלא היה בהם שלום המדייני, ואם כן
יהיה הדבר פלא אין נהיתה כזאת שיירע
לאלו כמו סדום שהרי הם מתנהגים
בשלום המדייני, ההיפך מסדום". ואמר
על אשר עזבו את ברית ה' אולוקי אבותם
וגו' ולא חלק להם, ר"ל על אשר לא
חלק לכם הם יאשמו. אלא כיצד עשה
האדם וייחה, הנסתירות שבלבו יהיה
מייחד לה' אולוקינו בכל מה שבחותיו,
והנטלות שבאביינו יהיה להניג ולהטיב
לנו ולבניינו עד עולם, וייה כל זה
לעשה את כל דברי התורה הזאת, לא
על מנת לילך בשירותם לבו יחפיצו, אלא
עד וכל בניך למודי ה' ורב שלום בגין.

חלק להם, שאין לו שחר. אומרו
הנסתירות לה' אולוקינו הרבה דברים
נאמרו בו.תו בפרש התשובה (שם ל'
א) ויהי כי יבוא עלייך וגוי' הברכה
והקללה וגוי' והשבות אל לבך, וקשה
הא התחזרות הוא על ביתן הקללה
לא על הברכה, אם כן מי טמא
זהcir הברכה.

וְהַנֶּלֶעֶד, פרשה ראשונה מימי
מפוך עלול ואינו רוצה
להכנסיס עצמו בקבלת הברכות והקללות,
אפילו מקיים כל התורה כולה, אך רק
משירותם לבו כי כן יש בעיניו, אבל
אין מקבלו עליו אלה ובשבועה, הרי
זה האפיקורוס גמורא, ולא יאה ה'
סלה אפיקורוס בחשובה, כי כל הפורש
ממיןנות מית (ע"ז י"ז ע"א). ואמר בפרש
שנייה והיה כי יבוא עלייך כל הדברים
האלה הברכה והקללה, לא שיבואו
בפועל, אלא שיבואו אל לך לקבל
עליך, אפילו עובר על כל התורה بدون
לבו אשר השיאו, מ"מ כיוון שלא פרק
ועל, איז אם ישוב לבו לשוב מיד יקבלו.
זה עניין ב' הפרשיות לע"ד.

וְהַנֶּה על הרוב האפיקוריסם רודפי
הנביא מבטיח שלום הם, כי כל כוונתם לשלים
הmdiיני אבל לא לשם ה'י. ובאמת כי
לهم יאות יותר, כי העובד ה' אי אפשר
פוק' העיל

יא. ראה להלן ז"ך אלול דרוש יא [שס"ג ב] ד"ה ואמר ותראו, ובמצויין שם. יב. ע"ע להלן
סליחות דרוש ה [שמ"ד ג] ד"ה ועicker, ז"ך אלול דרוש ח [ש"ס א] ד"ה אבל, ז"ך אלול דרוש יי
[שס"ז ד] ד"ה אך, ח"ג ז' אדר דרוש כח [קע"ג ד] ד"ה דרוש. יג. ז"ל המדרש שם: "גדול
השלום שאפיקוריסרל עובדי עבודה זהה ושלום ביןיהם אמר המקום בכivel איני יכול לשולט בהם
כיוון שלום ביניהם, שנאמר (הושע ד"י י"ז) חברו עצבים אפרים הנה לו, אבל משנחלקו מה הוא
אומך חלק לכם עתה יאשמו, הא למועד גודל השלום ושונואה המחולקת." (שער יוסף). יד. ע"ע
תו"מ נזכרים קל"ט א' ד"ה ואמר.

א"ז שני הגנים:
בפלתו אינה
יעורת החיבור
לכן קולו הוא
קול נבאי
בעל

הקדומים
במקראות
בפרשות ניצבים
"התברך בלבבך
לאמרנו וגו"